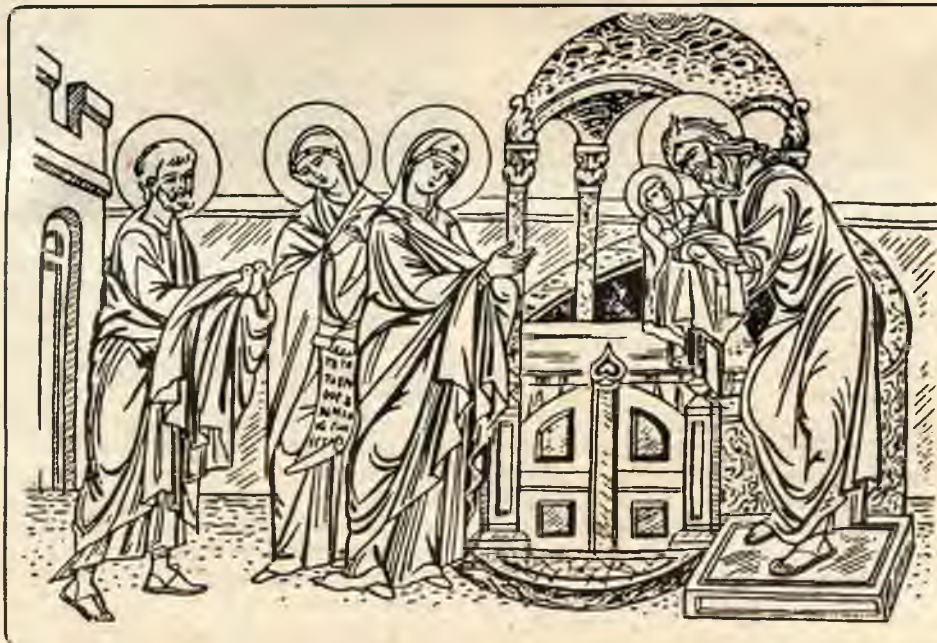

Dvojtyždenník gréckokatolíckej cirkvi

Teraz prepustiš, Pane, svojho služobníka podľa svojho slova v pokoji. Lebo moje oči videli tvoju Spásu, ktorú si pripravil pred tvárou všetkých národov, Svetlo na osvietenie pohánov a slávu Izraela, tvojho ľudu.

(Simeonov
chválospev z večierne)

Nedel'a veľkých stretnutí

Zachej, pod' rýchlo dolu . . .

(Lk 19,5)

Udalosť stretnutia Ježiša so Zachejom, ktorú nám sv. Lukáš pomerne stroho vylíčil v prvých desiatich veršoch devätnástej kapitoly svojho evanjelia, má svoju aktuálnu paralelu i pre našu súčasnosť. Zahľadme sa teda trochu bližšie na túto udalosť a pokúsme sa v nej nájsť pre seba to, čo našiel Zachej pri stretnutí s Ježišom.

Zachej bol hlavným mýtnikom v Jerichu. Bol bohatý, ale keďže jeho bohatstvo narastalo aj okrádaním ľudí, bol nenávidený od svojich rodákov. Okrem toho ho Židia nenávideli aj preto, že svojou prácou slúžil rímskej okupačnej moci, bol kolaborant. Patril teda medzi tých veľkých hriešnikov, ktorými opovrhovali najmä farizeji a zákonníci, ktorí sa vždy považovali za tých najspravodlivejších a vyvolených Abrahámových potomkov. Zachejov život pre toto jeho všeobecné opovrhovanie bol zrejme viac smutný ako veselý, nemal priateľov, ktorí by ho

mali úprimne radi a s ktorými by si azda mohol spríjemniť život. Práca na mýtnici, kde každý naňho gánil, zazerá, či nadával ho možno už tiež prestávala baviť. Ale lákavosť peňazí a bohatstva ho udržiavala v nízkosti a prízemnosti svojho životného štýlu, ktorý mu neumožňoval vzhliadnuť vyššie k plnosti krásy ľudského života. Túto nízkosť prízemných a jediných životných starostí možno symbolizovala aj jeho nízka, územčistá postava. No do Zachejových uší sa tiež dostal chýr o akomsi Ježišovi z Nazareta a zatúžil ho vidieť, ako mnohí vo vtedajšej Palestíne. A prišiel deň, keď sa to stalo. Ježiš prechádzal so svojim sprievodom cez Jericho. Zvedavci vytvorili okolo neho veľký zástup a to Zacheja donútilo pre svoju nízku postavu a pre svoje pevné rozhodnutie vidieť Ježiša urobiť niečo, čo nikto nečakal. Predbehol zástup a vydriapal sa na planý figovník, aby odtiaľ mohol

vidieť Ježišovu tvár. Šplhanie tohoto malého, možno aj trochu guľatučkého človečička vyvolalo v zástupe o to väčší posmech, že to bol práve nenávidený Zachej. Situácia sa však náhle zmenila, keď Ježiš so svojim sprievodom zrazu zastal pod figovníkom, pohliadol hore medzi konáre a vyzval Zacheja: „Pod' rýchlo dolu, lebo dnes sa chcem zastaviť v tvojom dome. On rýchlo zostúpil a prijal ho s radosťou“ (Lk 19,5). Jeho rýchly zostup zo stromu bol možno ešte komickejší, ako výstup, čo asi aj v Ježišovej tvári vyvolalo jemný, ale láskavý úsmev, na rozdiel od zlomyseľného smiechu davu. No potom sa opäť náhle zmenila situácia v zástupe. Prestali sa smiať zo Zacheja a začali šomrať na Ježiša, pretože išiel do domu nenávideného hriešnika.

Podstatou rozhovoru Ježiša so Zachejom v jeho dome bolo: „Pane, polovičku svojho majetku dávam chudobným a ak som voľakoho okradol, vraciam štvornásobne. Ježiš mu povedal: „Dnes prišla spása do tohoto

(Pokračovanie na 2. strane)

1. S Príprava na sviatok Stretnutia Pánovho
-
2. N **Zachejova nedeľa, Stretnutie Pánovo. Hl. 4 Utiereň; Ev. 4**
-
3. P Simeon a Anna, proroci
4. U Izidor úctyhodný
5. S Agáta, mučenica
6. Š Bukol, vyznavač
7. P Partén, biskup
8. S Teodor, Stratilat
-
9. N **Nedeľa mytíka a farizeja, zakončenie sviatku Stretnutie Pánovho, Nicefor, mučeník, Hl. 5, Ut. Ev. 5**
-
10. P Charalamp, mučeník
11. U Blažej, biskup
12. S Melét, antiochijský arcibiskup
13. Š Martinián, vyznavač
14. P Cyril Filozof, učiteľ Slovanov
15. S Onezimos, apoštol
-
16. N **Nedeľa márotnatného syna, Pamfil, mučeník Hl. 6, Utiereň, Ev. 6**
-
17. P Teodor Tyrón, veľkomučeník
18. U Lev, pápež
19. S Archip, apoštol
20. Š Lev, katánsky biskup
21. P Timotej Olympský, vyznavač
22. S Prvá zádušná sobota, Nájdenie ostatkov mučeníkov v Eugénii
-
23. N **Mäso pôstna nedeľa, Polykarp, biskup a mučeník Hl. 7, Utiereň, Ev. 7**
-
24. P Nájdenie hlavy sv. Jána Krstiteľa
25. U Taras, carihradský arcibiskup
26. S Porfýr, biskup
27. Š Prokop Dekapolita, vyznavač
28. P Bazil, vyznavač
29. S Kasián, vyznavač

(Dokončenie z 1. strany)

domu. Ved' aj on je Abrahámovým synom. Lebo syn človeka prišiel hľadať a spasíť čo zahynulo" (Lk 19,8—10).

Pokúsme sa teraz každý z nás objaviť sa v hlavných aktéroch tejto udalosti a tak nájsť tú aktuálnu paralelu pre svoj život.

Vidieť Ježiša v jeho historickej dobe túžilo veľa ľudí. Mnohých sa to podarilo a mnohým nie. Túžbu vidieť Mesiáša mal každý pravoverný Žid. Tí, čo Ježiša uznali za Mesiáša a ho videli, boli blažení. Sám hovorí:

Úmysly apoštolátu modlitby na február 1992

Aby sa moslimi a kresťania usilovali dialógom zvýšiť vzájomné porozumenie a úctu.

Aby synoda afrických biskupov prispela k oživeniu horlivosti afrických cirkví za evanjelizáciu.

STRETNUTIA SO SVÄTÝMI

4. február

Svätý Izidor úctyhodný

Svätý Izidor bol kňazom a opäť v Peluzii v Egypte. Žil v 4. storočí. Bol žiakom sv. Jána Zlatoústeho. Spolu so sv. Cyrilom Alexandrijským obhajovali a bránili pravú náuku pred bludármi. Sv. Cyril Alexandrijský, povahou trochu prudký, rád sa dal viesť radou a poučením rozvážneho a vzdelaného Izidora, ktorý mu neustále imponoval svojím skromným, tichým vystupovaním. Nazýval ho preto „svojím otcom“.

Sv. Izidor je autorom množstva apologetických listov, písaných v gréčtine, ktoré boli namierené proti bludnej náuke. Zachovalo sa ich okolo 2000. Sú krátke, ale obsahovo bohaté s lahodnou štylizáciou.

Vravia: „Ústa mnicha majú byť

vždy pripravené velebiť modlitbou Pána, nesmú zlorečiť a ochabovať.

12. február

Svätý Melet, antiochijský arcibiskup

Pochádzal z Meletiny v Malej Ázii. Bol zbožným, jednoduchým a skromným biskupom, plným Boha. V roku 360 sa stal antiochijským arcibiskupom. Postavil sa rozhodne proti bludným ariánom, za čo ho cisár poslal do vyhnanstva a na jeho stolec dosadil bludára Euzoa. Vo vyhnanstve viedol Melét svätý život, plný modlitby, cností a dobrých skutkov za tých veriacich, ktorí mu zostali verní. Z jeho rúk prijal sviatosť krstu a neskôr i nižšie svätenie sv. Jána Zlatoústeho. Počas svojho druhého vyhnanstva sa sv. Melét stretol so sv. Bazilom Veľkým a získal si takú úctu, že po svojom návrate z vyhnanstva korunoval za cisára východnej ríše Teodozia. Keď bol zvolaný carihradský snem v r. 381, sv. Melét mu predsedal a tu aj odovzdal Bohu svoju dušu. Jeho úcta bola taká veľká, že dlhé roky sa veriaci stretávali v deň výročia smrti pri jeho hrobe.

Nedeľa veľkých stretnutí

„Mnohí proroci a spravodliví žiadali si vidieť, čo vy vidíte a neuzreli...“ (Mt 13,17), no zároveň za blaženejších považuje tých, čo nevideli a uverili. Vidieť Ježiša túžili teda mnohí, dokonca aj Herodes a túto túžbu mal aj Zachej. Túžbu vidieť Ježiša má v podstate každá ľudská duša, pretože od Boha vyšla a k nemu sa chce vrátiť. Tejto túžbe sa môže vytvoriť cesta, alebo aj prekážka. Zachejovej túžbe vidieť Ježiša bránil dav ľudí, zástup, ktorý si z neho robil posmech a robil mu prekážku, akúsi clonu, aby ho nemohol vidieť. Cestou k videniu Ježiša pre Zacheja bol planý figovník, odkiaľ aj on zazrel tú fascinujúcu Ježišovú tvár, z ktorej vyšiel na Zachēja nielen láskavý pohľad, ale hlavne jeho milosť, ktorá ho na tom strome zasiahla a tak na planom figovníku, na ktorom doteraz nedozrelo žiadne ovocie súce na jedenie, dozrel Zachej pre svoju ozajstnú vnútornú duchovnú premenu.

Aj dnes žijú medzi nami takí Zachejovia s podobnou minulosťou a s podobným životným štýlom ako ten biblický z Jericha. Aj oni, duchovne mŕtvi a stratení vo svojom materiál-

nom balaste túžia vidieť pravú Ježišovú tvár, pravda už nie tú historickú, ale tú, ktorú nosia kresťania opravdivého kresťanského života, ktorí sú Ježišovými svedkami podľa jeho vlastných slov: „Budete mi svedkami...“ (Sk 1,8).

Pýtajme sa každý sám seba, koho predstavujem ja v denných udalostiach súčasného života z dnešného Jericha? Možno práve Zacheja, ktorý úprimne hľadá cestu k náprave svojho života a hľadá pravú Ježišovú tvár. Možno som ten, ktorý by mohol byť dnešným Zachejom cestou k Bohu, tou čistou nefalšovanou Ježišovou tvárou, ktorú aj oni túžia vidieť a byť zasiahnutí jeho láskou. A nakoniec tu ostáva ešte aj tretia možnosť. Nie som azda jedným z tých, čo tvoria dav okolo Ježiša a zacláňajú Zachejom výhľad na neho? Nepatrím azda k tomu šedivému priemeru veriacich s nasadenými sviatočnými maskami tradicionalistického kresťanstva na tvárach a s pocitmi tých najspravodlivejších?

Pouvažujme každý sám nad sebou a dajme si sami odpoveď.

o. RNDr. Jozef VOSKÁR

Hl'a, tvoja matka!

Rozhovor s novým biskupom o. Milanom Chauturom, CSsR

Správa o vymenovaní otca Milana Chautura, CSsR (Congregatio Sanctissimae Redemptoris) za pomocného biskupa prešovskej eparchie, mnohých príjemne prekvapila. Najmä veriaci, ktorí nemali príležitosť prísť s ním do osobného kontaktu, si kladú otázku: Aký to musí byť človek a kňaz, keď ho Svätý Otec výnimočne vymenoval ešte pred dovŕšením 35 rokov života, ako to ukladá cirkevný kódex, čím sa stáva azda najmladším biskupom katolíckej Cirkvi?

„Je to kňaz aký má byť. Je zbožný, usilovný a hlavne obetavý. Niekedy si myslíme, že až príliš obetavý, čo môže byť aj na úkor jeho zdravia, o ktoré máme niekedy starosti“ — napísali pred niekoľkými rokmi na biskupský úrad v Prešove jeho farníci z Kalinova.

Aby ho čitatelia Slova mohli lepšie spoznať a zoznámiť sa s ním, položili sme novému otcovi biskupovi niekoľko otázok, na ktoré veľmi ochotne odpovedal.

● **Ako ste prijali správu, že vás Svätý Otec vymenoval za pomocného biskupa vašej eparchie?**

— Osobne som sa nikdy necítil na takúto hodnosť a preto som aj bol — niežeby príliš zaskočený, lebo o tom sa veľa hovorilo už predtým — ale v každom prípade prekvapený, pretože nikdy som tomu naozaj neveril, že to budem ja. Pravdu povediac, necítim sa na to dostatočne zrelý, necítim sa na to primerane starý, primerane skúsený. Keďže však táto záležitosť mi bola predložená ako potreba našej diecézy, tak som povedal: Keď je to vôľa Božia vyjadrená želaním Svätého Otca, tak to prijímam.

● **Z vášho menovania máme úprimnú**

radosť a vidíme v ňom aj konkrétny prejav lásky Svätého Otca ku gréckokatolíckej cirkvi u nás. Vzhľadom na to, že v budúcnosti budete vlastne pravou rukou o. biskupa Jána Hirku, radi by sme vás bližšie poznali. Mohli by ste nám povedať niečo o sebe, o vašom doterajšom živote?

— Som obyčajný dedinský chlapec, vyrastal som na dedine. Potom som študoval na gymnáziu v Humennom, a od roku 1976 na Cyrilometodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave. Keďže pochádzam z jednoduchej robotníckej rodiny, dostal som sa tam prakticky bez problémov. Po štúdiách som ako kňaz prešiel viacerými farnosťami. Snažil som sa pracovať s mladými a to bolo trňom v oku najprv v Kalinove, ktorá bola prvou oslobodenou obcou v republike a bola aj politicky primerane „na úrovni“. Kazil som im to, lebo neraz sa stalo, že oni organizovali nejakú politickú akciu pri pamätníku a ja som šiel do chrámu s mládežou. Potom som šiel na vojenčinu, ktorá bola dosť tuhá. Slúžil som najprv ako tankista v Strašiciach a potom pri guľomete v Lounach. Mal som tam príležitosť nazrieť do života ľudí, ktorí už prešli kadečím, bývalými väzňami i chlapcami inak postihnutými. Nemôžem sa sťažovať na tieto dva roky, pretože medzi mnou a vojakmi sa vytvorili vzťahy dôvery a často sa na mňa obracali so svojimi osobnými problémami. Na druhej strane mi tam strpčovala život kontrarozvedka a ešte niekoľko dní pred odchodom do civilu sa mi vyhrážali, že ma dajú prokurátorovi za tzv. náboženskú agitáciu a za rozširovanie náboženskej literatúry.

Po návrate do civilu som sa dostal do Medzilaboriec, kde bolo treba usporiadať farský život. Vtedy tam nebola ani len farská budova, bolo treba ju zohnať. Boli to prvé radostné okamihy môjho kňazského života, keď sa chrám začal naplňať veriacimi. Vzápätí nato sa však začali objavovať vážne výhrady voči môjmu pôsobeniu a bolo to opäť kvôli práci s mládežou. Preto som musel ísť na nejakú zapadlejšiu farnosť a tou bol Šmigovec. Na neho mám veľmi krásne spomienky, lebo azda tam som prežil taký najpokojnejší kňazský život, život akoby v ústraní. Povinností som tam mal síce hodne — každú nedeľu a vo sviatok štyri sv. liturgie, v okolí 12 dedín na starosti, kde sme ako gréckokatolíci nemali prístup, pretože tam boli pravoslávni kňazi, a my sme tam mali množstvo veriacich, ale tento život v ústraní mi priniesol hodne pozitívneho. Mohol som sa venovať viac svojmu duchovnému rastu, štúdiu, práci s ľuďmi a nakoniec to bolo aj prostredie, ktoré nám, rehoľníkom z kongregácie redemptoristov by malo byť najvlastnejšie, pretože úmyslom nášho zakladateľa sv. Alfonza bolo ísť do hôr, do zapadlých dedín, kde by tí najopustenejší mohli počuť o Kristovi čosi viac. Avšak aj tam som bol často navštevovaný príslušníkmi ŠtB, ktorí mali o mne dosť konkrétne informácie,

avšak napriek tomu, že mi občas hrozili stratou súhlasu, vcelku ma nechávali na pokoji. Po mojom preložení do Porúbky, kde som súčasne vypomáhal aj v Humennom, som načrel aj do iného druhu pastorácie, a to pastorácie mestskej. Na rozdiel od dedinských spoločenstiev, tu je potrebné zbierať a dávať dokopy ľudí po sídliskách, nadväzovať kontakty s anonymnými veriacimi. I toto bola pekná práca, lebo som videl, že aj títo ľudia na sídliskách sú často opustení, a to najmä v náboženskom živote. Nevedia, ako sa k tomu životu bližšie dostať, kým sa im niečo konkrétne neponúkne. Začal som hrať na sídliskách futbal najprv s miništrantami, neskôr aj s chlapcami, ktorí sa nám prizerali. V zime sme sa chodili korčuľovať, lyžovať a takto sa pomaličky nadväzovali kontakty s mládežou. Teraz sa to pekne rozprúdilo a aj preto sa mi nebude odtiaľ ľahko odchádzať.

● **Kto z ľudí vo vašom okolí mal na vás, a najmä na vaše rozhodnutie stať sa kňazom, najväčší vplyv?**

— Moje prvé rozhodnutie padlo ešte vtedy, keď som žiadneho kňaza nepoznal ani nevidel. Už ako malý chlapec som spolu so svojimi rodičmi počúval priame prenosy našej liturgie na vatikanskom rozhlase. Moja mama mi pritom vysvetľovala, čo tento kňaz robí, čo hovorí, prečo takto káže a pod. Ja som to všetko veľmi rád prijímal. Na vysvetlenie by som povedal, že my sme vyrastali bez kňaza, pretože Veľká Pofana bola jednou z viacerých obcí, ktorá vôbec neprijala pravoslávie a ani nevpustila pravoslávneho duchovného do dediny. Ako dieťa som poznal iba pohreby, ktoré si ľudia sami odbavovali, ale s cirkevným sobášom či krstom som sa nestretol vôbec. Kňaz bol pre mňa čímsi neznámym.

Je zaujímavé, že práve pri počúvaní toho rozhlasu vo mne skrslo rozhodnutie, ktoré som ako osem či deväťročný oznámil matke: „Mami, ja sa stanem kňazom.“ Vtedy som nevedel, kto to je, ale keď ma mama raz zaviedla do Sniny, tak mi ukázala jedného rímskokatolíckeho kňaza v meste: „Toto je kňaz, pozri sa, ako vyzerá!“ Ja som videl pána v dlhej čiernej sukni a takého som si ho zapamätal. Potom však prišiel rok 1968, keď bola obnovená činnosť gréckokatolíckej cirkvi a ja som spoznal krásny typ kňaza v o. Myronovi Podhajekom. Vtedy som začal vážnejšie rozmyšľať o tom, že sa ním stanem aj ja. Po ňom prišiel o. Ištvanik z kongregácie redemptoristov, ktorý na mňa veľmi silne zapôsobil, a cez ktorého som vlastne spoznal kongregáciu redemptoristov a už ako gymnazista som ilegálne začal svoj noviciát. Na štúdiu teológie, keď niektorí rozmyšľali o tom, že sa oženia, pýtali sa aj mňa, či hodlám žiť svoju kňazskú službu v celibáte. Spomínam si, že jeden z nich zo žartu poznamenal: „Ty sa neoženíš, ty budeš určite bisku-

(Pokračovanie na 4. strane)

Hľa, tvoja matka!

(Dokončenie z 3. strany)

pom!“ Ja som sa tomu vtedy úprimne zasmial, lebo som vedel, že chcem sa stať rehoľníkom a svätý Alfonz, hoci sám bol biskupom, neodporúčal členom kongregácie, aby prijímali túto hodnosť, ale aby sa venovali tým najopustenejším. Nikdy som nemal inú túžbu ako byť obyčajným kňazom kdesi na zapadlej dedinke . . .

Moju mamu som už spomínal a nechcel by som zabudnúť ani na svojho nebohého dedka, ktorý mal taký zdravý gazdovský rozum, bol veľmi sčítaný, veľa toho vedel a moje rozhovory s ním mi veľmi veľa dali pre môj budúci život.

● **Pochádzate z Veľkej Poľany, z malej dedinky, ktorá však v dôsledku budovania vodnej priehrady bola zatopená. Aké máte spomienky na detské roky?**

— Moje detstvo bolo veľmi pekné. Rád sa k nemu vraciam a to aj tak, že keď je na to možnosť, vyjdem si na tú priehradu, idem na kopce, kde som pásaval kravy, kde som kosil, zväzal drevo, do lesov, kde som chodil chystať drevo na zimu, potom do brezových hájikov, kde som zbieral huby. Vlastne ešte každý kameň na ceste mi je známy. Takže moje detstvo bolo veľmi pekné a odkedy prišiel k nám o. Podhajecký, bolo ešte krajšie. Tam sa začala moja životná cesta k Bohu a veľmi rád si spomínam na ranné sv. liturgie, keď rovno z chrámu som s taškou v ruke šiel do školy.

● **Počuli sme, že ešte donedávna ste aktívne hrávali futbal.**

— Áno. Za totality to bol problém, lebo keď ma zaregistrovali vo futbalovom oddieli v Kalinove, chodili za mnou eštebáci, aby som svoju registráciu zrušil, lebo na ihrisku mám väčšiu možnosť náboženskej agitácie. Nakoniec k tomu nedošlo a ja som hral potom aj za Ubľu a Ptičie, ktoré je asi jediným oddielom s registrovaným biskupom.

● **Pokiaľ viem, máte blízky vzťah aj k hudbe.**

— Mám rád cirkevnú hudbu, zborny i niektoré symfónie. Z pesničiek uprednostňujem tie, ktoré popri hudobnej stránke majú v sebe aj čosi hlbšie a ktorých texty ma privádzajú k nejakej myšlienke. Preto rád počúvam Ivana Hoffmana, Karla Kryla, Mariku Gombitovú.

● **Prvého mája 1990 ste boli zvolení za predstaveného (viceprovinciála) kongregácie redemptoristov východného obradu v ČSRF. Čo znamenala pre vás táto voľba?**

— Vtedy som bol tak isto prekvapený ako teraz, lebo táto funkcia prešla takpovediac „z deda na vnuka“. Predtým túto funkciu zastával o. Lazor, už temer ako osemdesiatročný a ja mám 34. Chýba tu to spojiť, ktorým je stredná generácia a mne sa zdalo, že k tým najstarším budem mať príliš ďaleko. Báľ som sa tejto úlohy, avšak na konci som si uvedomil, že v plánoch Božích to zrejme takto muselo byť, pretože táto funkcia bola v dvoch posledných rokoch

spojená s mnohým cestovaním, vyjednáváním a vyžadovala si naozaj aj fyzickú výdrž. Hodne som cestoval do Poľska, Nemecka, Rakúska, Bratislavy, kde sa nadväzovali kontakty kongregácie s ostatným svetom. Po právnej stránke bolo treba vydobýť naspäť náš kláštor v Michalovciach, vykonať reorganizáciu našich rehoľných domov. Toto všetko si vyžadovalo mnoho fyzických i psychických síl a pretože mi výdatne pomáhal aj poradný zbor, všetky veci sa postupne začali dávať do poriadku.

Tejto funkcii teda vďačím za to, že som trochu mohol nazrieť do sveta iných problémov a azda mi aj skúsenosti z poslednej generálnej kapituly v septembri minulého roku v Brazílii pomôžu lepšie sa zorientovať i v situácii našej diecézy.

Keď to bola vôľa Božia, aby som bol viceprovinciálom a keď je to vôľa Božia, aby som bol biskupom, tak istotne Pán Boh i tieto súvislosti nejako chce pospájať, aby som bol užitočný tejto cirkvi.

● **Aké si zvolíte biskupské heslo?**

— Pretože patríam k najmladším biskupom sveta, veľmi blízky sa mi stal svätý Ján apoštol. Za heslo som si zvolil slová, ktoré Ježiš na kríži práve cez svätého Jána adresoval všetkým nám: „Hľa, tvoja matka!“

Pán Ježiš povedal tieto slová vtedy, keď už vyvrcholilo jeho vykupiteľské dielo na tejto zemi. Vtedy sprostredkoval spojenie medzi nebom a zemou. Dnešný svet je na akomsi vrchole krízy, je zavalený zdanlivo neriešiteľnými problémami, konfliktmi, narkomániou, alkoholizmom a pod., čiže trpí tak ako Kristus na kríži, alebo presnejšie povedané, v tomto svete trpí ukrižovaný Kristus. A práve On chce upriamiť našu pozornosť na Matku, aby sme sa ku nej utiekali.

Takže toto jeho upozornenie z kríža, na

ktorom sa nachádza súčasný svet, chcem pojať i ja do svojho života a do svojho biskupského hesla.

● **Máte nejaké predstavy o svojom účinkovaní vo funkcii pomocného biskupa?**

— Chcem plniť vôľu Božiu, verne slúžiť Cirkvi, Svätému Otcovi a prešovskému biskupstvu.

Pokiaľ to bude možné, chcel by som naďalej v priebehu týždňa byť činný ako kňaz, ktorý slúži liturgiu, káže, spovedá, stretáva sa s ľuďmi, sobáša i pochováva.

Vďaka za rozhovor

Mikuláš HUČKO

O. biskup Milan Chatur ako viceprovinciál s o. dr. Jánom Janokom viceprovinciálom redemptoristov západného obradu.

O NOVÚ TVÁR EURÓPY

Záverečným dokumentom mimoriadnej Európskej biskupskej synody je spoločná deklarácia, ktorá na 26 stranách prináša konkretizáciu posolstva európskym národom v záujme vytvorenia novej tváre Európy. Táto deklarácia je považovaná za najdôležitejšiu udalosť po druhom vatikánskom koncile. Hovorí sa v nej o mnohorakých cestách novej evanjelizácie, o nevyhnutnosti dialógu a spolupráce s ostatnými kresťanmi, Židmi i inovercami.

Poslaním Cirkvi je ohlasovanie spásy Ježiša Krista vo všetkých oblastiach ľudského života, lebo „ohlasovaním živého evanjelia slúži Cirkve celému ľudstvu. Má osobitnú a neoceniteľnú zodpovednosť na formovaní ľudskej spoločnosti, nemôže sa vzdať svojho vlastného misijného poslania. Nutné je však vystrihať sa návratu minulých foriem, ktoré by mohli dnes Cirkvi škodiť. Angažovanosť, najmä laikov, v

sociálnej a charitatívnej práci, v humanizácii politiky a hospodárstva, evanjelizácia kultúry, výchovy a vzdelávania a komunikatívnych prostriedkov je nevyhnutná. Cirkve súhlasí so správne definovanou demokraciou, ale nespája sa s nijakým politickým systémom. Zavedenie spoločného trhu a trhového hospodárstva si vyžaduje, najmä v nových demokraciách strednej a východnej Európy, jasnú a múdru koncepciu, ktorá by rešpektovala všeobecné blaho a dôstojnosť robotníkov a bola by v súlade s kultúrou solidarity.

Osobitnú pozornosť treba venovať rodine, žene, deťom, zachovaniu života od počatia až po smrť, pastoračii chorých, postnutých a boju proti všetkému, čo ohrozuje dôstojnosť človeka (pornoграфия, drogy, organizovaná zločinnosť). Plač trpiaceho Krista si vyžaduje myslieť na účinnú solidarizáciu so všetkou biedou, národov.

Veľké stretnutie

Druhý február je sviatkom veľkých stretnutí. Malý Ježiš na rukách Matky sa stretáva v obetnom akte s nebeským Otcom a staručkým Simeon sa stretáva s túžobne očakávaným Mesiášom.

V Písme čítame: „Keď sa minuli dni jej očisťovania podľa zákona Mojžišovho, priniesli ho do Jeruzalema, aby ho predstavili Pánovi.“ (Lk 2,22.)

Dieťa, ktoré sa díva spod mamkinho závoja na svet, je štyridsaťdňový Ježiš. Nesú ho do Jeruzalema, aby ho v slávnom chráme predstavili a obetovali Pánovi, jeho nebeskému Otcovi.

Cesta z Betlehema do Jeruzalema vedie dosť pustým krajom. Je asi osem kilometrov dlhá, ale o to slávnejšia. Kedysi po nej kráčal Abrahám, aby svojho syna Izáka obetoval na vrchu Moriach všemocnému Pánovi. Po tej ceste doprevádzal patriarcha Jakub telesné pozostatky svojej manželky Rachel, aby ju v dvojitej jaskyni Mambre pochoval. Po tej ceste uháňal Dávid kráľ na svojom bojovom záprahu do víťazného boja proti Filištíncom. Po tej ceste cválali nádherné záprahy slávneho kráľa Šalamúna.

Po hodinovom kráčaní sa na obzore vynoruje majestátny jeruzalemský chrám, pýcha starozákonného vyvoleného národa. Na stromom brehu sa vyvíjajú k nebesám. Svätýňa zvonku ozdobená zlatými tabuľami oslňujúco sa leskne od jasú slnka. Pútnikom prichádzajúcim zďaleka

sa zdá, akoby to bol vrch prikrýty snehom, lebo kde chrám nebol ozdobený zlatom, tam sa leskol biely mramor. (Vid': J. Flavius, Židovská vojna, 5 kn., 5 kap.)

Malý Spasiteľ vstupuje v náručí svojej matky cez Nikánorovu bránu do domu svojho nebeského Otca. Pred bránou stojí a čaká starý Simeon, postava vzbudzujúca úctu, so sympatickou tvárou, prežiaranou modlitbou. Duch Boží mu dal vnuknutie, aby šiel práve teraz do chrámu, lebo uvidí Mesiáša, ktorého ľudstvo očakáva tisíce rokov.

Len čo Jozef a Mária vstúpili cez bránu, Simeon ich privítal hlbokým poklonom. Zoberie na svoje ramená malého Spasiteľa a dívajúc sa na dieťaťko zasľzenými očami sa ticho modlí: „Teraz prepustíš, Pane, svojho služobníka podľa svojho slova v pokoji, lebo moje oči uvideli Tvoju spásu, ktorú si pripravil pred tvárou všetkých národov, svetlo na osvietenie pohanov a slávu Izraela, tvojho ľudu.“ (Lk. 2. 29—32)

Staručký Simeon prorockými očami vidí Ježišovo poslanie na tomto svete. Aká radosť pre Máriu! Každá matka s radosťou prijíma slová, že jej dieťa bude mnohým pre dobro a pre spásu. Koľko matiek dá si tu otázku: „Co len bude z tohto decka?“ Dojatý Simeon sa zatrasie. Niečo vidí . . . ako v hmle vynorí sa mu pred duševnými očami silueta kríža a na ňom zhanobený, skrvavený Mesiáš. Pod krížom stojí bolestivá matka. Potom Simeon ich požehnáva

a hovorí: „Hľa tento je ustanovený na pád a na povstanie v Izraeli a na znamenie, ktorému budú odporovať. A tvoju vlastnú dušu prenikne meč. (Lk. 2,34.)

Spasiteľ bude skutočne znamením, ktorému budú odporovať, jeho zázrakom, jeho najkrajším, najvýznamnejším slovom, jeho svätým skutkom. Odporovať mu budú panovníci, židovské kňazstvo, cudzinci, priatelia i nepriatelia. Z malého Mesiáša sa stane učiteľ, ktorého mnohí nepočúvajú, panovník, ktorému sa neklanjajú: „Nemáme kráľa, iba cisára!“ (Jn. 19.15)

O chvíľu prevezme dieťa Jozef a odnáša ho na to miesto v chráme, kde sa obetujú deti. Odovzdá do kňazovi, ktorý vysoko pozdvihne dieťa pred Pánom. Sv. Jozef vyplatí päť šek'lov predpísaných Mojžišovým zákonom. Kňaz mu s požehnaním slovom dieťa vráti. Medzi tým Mária obetuje dva holubky či hrdličky, ktoré chudobní veriaci obetujú namiesto ročného baránka.

Mária prejavila, že si cti a váži zákon. Tá úcta k Božiemu zákonu bude od nej požadovať veľkú obeť. Ona sa nemusela postaviť do radu tých žien, ktoré čakali na obrad očisťovania, veď ju uctieваме, ako vždy pannu. Podriaďuje sa zákonom, aby nepohoršila tých, ktorí neboli zasvätení do Božích tajomstiev.

Učme sa od Márie prinášať obeť pre spásu našej duše. Pribúda ľudí, ktorí užívajú „dobrotu“ sveta a nechcú nič vedieť o obetách ani o zachovávaní Božích prikazov.

V duchu zoberme i my to božské dieťa na svoje duchovné ramená so slovami: „Boh môj a moje všetko!“

o. Mikuláš MAGYAR

Stretnutie Pána — naša spása

V knihe *Putovanie* opisuje svoje zážitky z putovania po Svätej zemi zbožná pútnička Egria. Jej zásluhou sa môžeme dozvedieť, že v Jeruzaleme sa v 5. storočí sviatok Stretnutia Pána — Stritenije slávil s rovnakou radosťou a slávnosťou ako Veľká noc, alebo sviatky Narodenia Spasiteľa.

V našom východnom obrade už samotný názov sviatku Stretnutie Pána výstižne charakterizuje podstatu spásy človeka. Stretnutie Boha s ľudmi.

Bola to odveká túžba každého Izraelitu. Na mnohých miestach vo Svätom Písme sa môžeme dočítať o mnohých stretnutiach Boha s ľudmi. Všetky však vrcholía v stretnutí ľudstva s Kristom. Kristus — Spasiteľ prichádza do chrámu svojho Otca, do svojho chrámu, aby sa tam stretol so svojím ľudom, ktorý reprezentuje Simeon a Anna. Stretnutie s Bohom znamená okúsiť spásu . . . „moje oči uvideli tvoju spásu“ (Lk. 2,30) hovorí Simeon vo svojom chválospeve.

Človek vo svojom pozemskom

živote vyhľadáva rôzne stretnutia. Pokúša sa nájsť obohatenie i uzdravenie. Mnohé stretnutia s ľudmi nás naozaj uzdravujú a zachraňujú z našej samoty, tiesne, malomyselnosti. Ľudský život to je vlastne celý rad stretnutí. V tomto rade prvé miesto patrí nášmu stretnutiu s Bohom — Ježišom Kristom. Z tohto stretnutia sa rodí naša večná spása. V Kristu bola celá naša ľudská skutočnosť — okrem hriechu — Bohom Otcom prijatá a preto vykúpená. V Kristovi, v stretnutí s ním teda nachádzame spásu. Človek si možno ani neuvedomuje, ale túžba po spáse je vlastne túžba stretnúť Krista. Túžba byť niekým bezvýhradne prijatý, byť milovaný s absolútnou platnosťou nachádza naplnenie iba pri stretnutí s Bohom.

Sviatok Stretnutia Pána je radostným sviatkom. Pripomíname si ho aj ako jeden z tajomstiev radostného ruženca. Simeonovi sa dostalo tej milosti, že mohol držať na rukách Krista, spásu, svetlo pre všetky národy. V tomto našiel naplnenie svojho života,

po ničom inom netúžil. To najzákladnejšie a najzávažnejšie stretnutie, po ktorom človek tak bytostne túži, je možné zažiť aj v našom živote.

Kristus, spása a svetlo pre každého, je prítomný vo sviatostiach v spoločenstve cirkvi v našich chrámoch. I pre nás je takýmto spôsobom v našich rukách. I účinok je ten istý ako pre staručkého Simeona.

Kristus nám prináša spásu, zachraňuje nás, oslobodzuje nás od našich hriechov. Stretnutie s Bohom je východisko i meradlo pre všetky naše ostatné stretnutia.

Východnú večernú bohoslužbu — „Večieren“ zakončujeme Simeonovým chválospevom: „Teraz prepustíš Pane svojho služobníka . . .“ — Nyni otpuščaješ raba svojeho, Vladyko“ (Lk. 2, 29 — 32). Má nám pripomínať, že náš pozemský život má byť taký, aby keď raz skončí veľkým Stretnutím s Pánom slová chválospevu z našich úst nezneli falošne.

(o. A. M.)

V predchádzajúcom čísle nášho dvojtyždenníka sme začali uverejňovať materiály o živote a diele o. Michala Lacku, verného a veľkého syna našej gréckokatolíckej cirkvi. K liturgickému sviatku sv. Cyrila — Konštantína, ktorý si naša cirkev pripomína 14. februára, sme zaradili prednášku o. M. Lacku (skrátenu), ktorú predniesol k tejto téme 14. februára 1969 v Pápežskom východnom ústave v Ríme a ktorá sa dostáva k našim čitateľom po prvýkrát.

Svätý Cyril a Rím

o. Michal LACKO

Sv. Cyril, učiteľ a apoštol Slovanov, zomrel v Ríme dňa 14. februára roku 869. Zo záznamu staroslovanského Žitia Cyrilovho poznávame nasledujúce okolnosti jeho smrti: Významným dňom pre neho bol sviatok Vianoc roku 868. V ten deň už si bol skoro istý, že nebude dlho žiť, a preto opakoval slová žalmu „Pôjdeme do domu Pánovho“. „Čtihodné rúcho (čestnyje rizy)“, o ktorom je reč v texte, autori vysvetľujú rôzne. Niektorí usudzujú, že to bolo biskupské liturgické rúcho, a v tom vidia náznak, že Cyril bol biskupom. Ako biskup na Vianoce slúžil slávnostné bohoslužby, a potom sa odriekol biskupskej hodnosti. Iní však zastávajú mienku, že Cyril nebol biskupom a „čestnyje rizy“ pre nich sú akékoľvek krajšie rúcho (2). V oboch prípadoch sa potom zriekol vedenia veľkomoravskej misie, kam bol poslaný cisárom Michalom III. To naznačujú slová: „Odtiaľ raz nie som sluha ani cisárovi ani nikomu na zemi . . .“.

Nasledujúceho dňa, to jest 26. decembra, obliekol sa do „posvätného mníšskeho rúcha — v svjatyj monašeskyj obraz“. Aj o tejto veci je dvojaká mienka. Tí, čo tvrdia, že Cyril bol už predtým mníchom, tento výraz berú v zmysle, že prijal vyšší mníšsky stupeň tzv. „angelski obraz“, kým iní zase správnejšie usudzujú, že Cyril doteraz nebol mníchom a iba teraz po prvý raz sa ním stal. A „svetlo k svetlu prijímú“ zvolil si meno Cyril. „Svetlo“ podľa gréckeho výrazu „Fós, Fótismos“ znamená svetlo milosti posväcujúcej. Grécki duchovní učители totiž považujú „mníšsky čin“ za druhý krst, a preto Cyril „svetlo k svetlu“ prijal.

POSLEDNÁ MODLITBA

A keď sa priblížila hodina jeho smrti, totiž 14. februára 869, predniesol krásnu modlitbu, ktorú považujeme za jeho duchovný závet, za jeho odkaz nám. Po úvode zostavenom z liturgických a posvätných textov, prednáša svoje prosby nie za seba, ale za „verné stádo“, totiž za mladú Cirkev v našej slovanskej vlasti, na Veľkej Morave. O čo prosil? Ponajprv o záštitu od nepriaznivých vplyvov: od pohanskej zloby (lebo vtedy časť ľudu bola ešte pohanská), od trojjazyčného bludu (totiž od tých, čo nechceli pripustiť bohoslužbu v slovienskej reči). Potom pozitívne prosí veľké duchovné milosti pre toto verné stádo: 1. zveladenie a rozvoj Cirkvi; 2. zoskupenie všetkých v jednote ducha; 3. jednotu viery a jej vyznávanie v jednotnej Cirkvi; 4. pravé pochopenie kresťanstva, že sme synmi Božími; 5. nakoniec všeobecný pokrok (učíň ich výborným ľuďom).

A keď sa priblížila hodina, aby prijal pokoj a presídlil sa do života večného, zdvihnúc svoje ruky k Bohu, modlil sa so slzami hovoriac takto: „Pane, Bože môj, ktorý si stvoril všetky anjelské zbory a netelesné mocnosti, ktorý si

nebeskú klenbu rozopäl a zem osnoval a všetko jestvujúce priviedol z nebytia v bytie, ktorý vždy vyslyšavaš činiacich Tvoju vôľu a bojacich sa Teba a zachovávajúcich Tvoje prikázania, vyslyš moju modlitbu a zachovaj verné Ti stádo, ktorému si bol ustanovil mňa nesúceho a nehodného služobníka svojho za predstaveného. Zbav ho bezbožnej a pohanskej zloby tých, čo hovoria proti Tebe rúhanie a zahub trojjazyčný ľud. Zveľaď Tvoju Cirkev množstvom, všetkých v jednote ducha zoskup a učíň výborným ľuďom, ktorý jednako zmyšľa o pravej viere v Teba a ju správne vyznáva a vdýchni do ich srdc pocit, že sme Tvojimi synmi. Lebo Tvoj je dar, ak si nás nehodných, ale zaniatených pre dobré skutky a činiacich čo Ti je milé, prijal na hlásenie evanjelia Tvojho Krista. Ktorých si mi dal, ako Tvojich Ti vraciam. Riad ich silnou Tvojou pravicom, prikry ich krovom tvojich krídiel, aby všetci slávil Tvoje meno, Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen.“

Tento duchovný odkaz sv. Cyrila, jeho posledný závet, máme často čítať, nad ním sa zamyslieť a podľa neho konať. Iba ak budeme podľa neho konať, zaslúžime si prívlastok „výborný ľud“.

SMRŤ A POHREB

Pápež Hadrián II. rozkázal rímskemu duchovenstvu, aby Cyrilovi vystrojili pohreb, ktorý by slušal samému pápežovi a chcel ho dať pochovať do svojej vlastnej hrobky pripravenej v chráme sv. Petra. No sv. Metod poprosil pápeža, že ak už má byť pochovaný v Ríme, nech to bude v chráme sv. Klementa, ktorého pozostatky sem priniesol. Pápež na to privolil, a tak bol pochovaný v tejto bazilike v bočnej lodi.

V tomto pôvodnom hrobe odpočíval sv. Cyril až do XI. storočia, keď bazilika sv. Klementa bola poškodená natoľko, že ju zasypali a na jej troskách vystavili v XII. storočí novú baziliku. Počas napoleonských nepokojov boli prenesené do chrámu S. Mária in Vallicella a keď ich odtiaľto mali vrátiť na pôvodné miesto, kamsi sa podeli a odvtedy sa o nich nič nevedelo. Iba roku 1963 bola nájdená malá časť tých pozostatkov a teraz je uložená v oltári sv. Cyrila a Metoda v bazilike sv. Klementa.

Ján BESTERCI

Cyrlometodiáda

Staroveká cirkev v krutovládach žila,
z božieho prameňa jej svätosť zažiarila.
Kresťanské učenie slávny Solún hlása —
pokora, šľachetnosť na Olympe jasá.

Na pevnom základe grécka cirkev stála.
Synovia tej doby, ako pevná skala
v svornosti, v zbožnosti hlásali vieru tam,
kde novým poznaním zvučí Boží chrám.

Prenikli prúdy kresťanské cez vieru pravú
do krajov slovanských na Veľkú Moravu,
na hradby Devína, kde knieža Rastislav
vďaka Bohu vkladá do byzanských osláv.

„Hlaholské učenie aj svätý Kristov križ
nad všetky bludárstva povzniesieš, povýšiš!“
Pre rozkvet kresťanstva — duchaplnú vieru
začal večné svetlo, prekonal bariéru.

Konštantín a Metod — zdroj božieho slova
v krajinách vzdialených, kde cirkev Kristova
zatemnila modly pohanského sveta,
aby viera kresťanov v jednote bola späť.

Kapitolka

z našich dejín

Postavenie žiakov Solúnskych bratov po smrti sv. Metoda

Po smrti sv. Metoda, prvého arcibiskupa Veľkej Moravy, nastal trpký údel nositeľov dedičstva sv. bratov — Otcov Slovanov — sv. Cyrila a Metoda. Knieža Svätopluk sa celkom spojil s biskupom Wichingom, úhlavným nepriateľom staroslovienčiny a východného obradu, v ktorom nám sv. bratia priniesli vieru v Ježiša Krista. Začal cieľavedome ničiť toto dielo so snahou presadiť záujmy Západu, tak cirkevne, ako aj politické, ktoré boli cudzie Slovanom. Do značnej miery sa mu to podarilo aj pre nestálosť slovanských veľmožov, ktorí boli v tom čase, žiaľ! ľahko zraniteľní pre svoju nejednotnosť. Cudzí misionári s kňazmi sa usadili na území Slovenska a nachádzali oporu u tých veľmožov, ktorí sa radi vyvyšovali nad jednoduchý slovenský ľud a zavrhovali žiakov sv. Cyrila a Metoda spolu so staroslovienskymi bohoslužbami.

Knieža Svätopluk napomáhal zradným podujatiam Wichinga a jeho pomocníkov proti práci sv. bratov, ale vo svojej krátkozrakosti a zaslepenosti zabudol na to, že tým nepriamo napomáha aj zániku Veľkomoravskej ríše.

Po podlom obvinení diela sv. Cyrila a Metoda a ich učeníkov v Ríme sa Wiching stáva biskupom a nástupcom sv. Metoda a pričínia sa o to, aby žiaci sv. bratov boli postupne vytlačení z našej krajiny, najmä v roku 885 — 890.

Sv. Metod si vychoval vyše 200 učeníkov. História spomína najvýznamnejších, ako boli Gorazd, Kliment, Naum, Angelár, Lavrinec ai., ktorí boli aj väznení. Po vyslobodení z väzenia už nemohli zostať na slobode a pôsobiť medzi veriacimi, ale postupným a hanebným spôsobom ich svetská moc s tichým súhlasom Wichinga vyháňa za hranice Slovenska. V nejednom prípade boli aj mučení a predávaní do otroctva. Gorazd a Kliment utiekli do Bulharska a úspešne tam pokračovali v začatej práci. Niektorí z učeníkov sa tajne vracajú na naše územie a udržiujú veriacich v cyrilometodejskej tradícii vysluhovaním bohoslužieb i spevov v staroslovienskom jazyku. Iní odchádzajú do Čiech. Žiaci učeníkov, ktorí odišli do Bulharska neskôr šíria kresťanstvo v Rusku.

Životný údel Svätopluka a Wichinga tiež neskončil slávne. V roku 892 sa Svätopluk zaplietol do tuhých bojov s nemeckým kráľom Arnulfom, čo zapríčinilo, že v r. 893 musel biskup Wiching opustiť Slovensko. Stal sa Arnulfovým kancelárom a v roku 894 biskupom v Pasove, ale už v roku 899 ho soľnohradský arcibiskup zosadil. Takto neslávne skončil nepriateľ sv. bratov.

Dvaja anjeli so sv. Andrejom a Klementom predstavujú kľačiaceho Cyrila Kristovi. Kópia fresky z 11. storočia v bazilike sv. Klementa v Ríme.

Knieža Svätopluk zomrel v roku 894. Jeho syn Mojmir II. s povolením pápeža Jána IX. obnovil veľkomoravskú hierarchiu. Veľká Morava dostala arcibiskupa a 3 biskupov, ale čoskoro sa rozpadla v roku 906, pod náporom bojovných Maďarov. Takto dostali duchovné deti sv. bratov ďalší tvrdý úder. Jednako sa však udržali pri živote i vtedy, ba aj v neskorších storočiach.

Stretnutie sv. bratov s Maďarmi

V roku 895—900 začali Maďari, ktorí boli dovedty kočovní, obsadzovať Karpatskú kotlinu a pri tom dochádza ku stretnutiu sa rôznych kultúr, ale i náboženstiev. Pre týchto novousadzujúcich sa, pohanských Maďarov však kresťanstvo nebolo úplne cudzie.

Prvé stretnutie Maďarov s kresťanstvom sa datuje od čias, keď prichádzajú v r. 465 z Uralu na Kaukaz, k Azorskému moru a k rieke Kubáň. Tu sa stretávajú s pôsobením arménskych misionárov. Najväčší dopad (aj v súvislosti s dejinami nášho národa) na stretnutie našich, slovanských vierozvestcov sv. Cyrila-Konštantína a Metoda s týmto národom. Z histórie vieme, že títo sv. bratia sa neohranili iba vplyvom na našich predkov, ale akoby predvídali, že bude dobré a osožné ohlasovať Kristove slová aj národom, ktoré do Európy ešte len prídu a budú s nami susediť. Ako došlo k stretnutiam kočovných Maďarov so sv. Cyrilom-Konštantinom? Stretol sa s nimi pri svojej misii k Chazarom na polostrove

Krym. Konkrétne, keď sa vracal v r. 861 zo Šemenderu do Chersonu, stretol sa s maďarskými vojakmi, ktorých pisateľ legendy nazýva Uhrami, ktorí v tom čase boli ešte divokými pohanmi. Toto stretnutie opisuje takto:

„Keď sa Filozof Konštantín vracal po svojej ceste a hovoril prvú hodinku svojich modlitieb, napadli ho Uhri, revajúc ako vlci a chceli ho zabiť. On sa však nezľakol, ani neprerušil svoju modlitbu, ale ešte raz povedal svoje Kyrie a zakončil svoju pobožnosť. Tí však pohľadnúc na neho, z Božieho riadenia skrotli a začali sa pred ním kľaňať. A vypočujúc jeho napomínajúce slová, prepustili ho s jeho sprievodom.“ (J. Pirigy — A magyar-országi görögkatolikusok története I. (str. 12)

Podobne sa s Maďarmi stretol aj sv. arcibiskup Metod, ktorý z poverenia pápeža Jána VIII. (872—882) cestoval do Byzancie, aby jednal s patriarchom Fótiom o jednote. Po ceste sa stretol s jedným z maďarských vodcov, ktorého kronikár nazýva kráľom. Opisuje to XVI. kapitola Legendy o Metodovi:

„Keď Metod dorazil k blízkosti Dunaja, chcel ho vidieť jeden uhorský kráľ. A aj keď niektorí tvrdili, že od neho neodíde bez ujmy, predsa len k nemu išiel. A kráľ zasa, ako sa patrí na veľkňaza ho prijal s takouto dôstojnosťou, sviatočne a s radosťou. A rozprávajúc sa s ním, ako sa to patrí na takýchto vznešených ľudí, objal ho, pobožkal a obdaroval ho veľkými darmi a rozlúčil sa s ním s týmito slovami: „Vzpomeň si na mňa vždy dôstojným otčom vo svojich svätých modlitbách.“

Správanie sa kráľa naznačuje, akoby sa už niektorí s kresťanstvom stretli skôr, aj keď väčšina bola ešte pohanská, nepokrstená. Spomedzi veľmožov, ktorí mali svoje stálejšie sídla, bolo veľa takých, ktorí už spoznali Kristovo evanjelium od gréckych misionárov. Avšak mnohými bojmi s inými národmi v r. 862—890 veľmi poklesol ich počet. (I. Pirigy-A magyar országi . . . str. 1.4)

Aj z tejto úvahy vysvitá, že misia sv. solunských bratov sa neohranáčovala iba na jeden národ, ale mala väčší a ďalekosiahlejší záber, ako si len vieme predstaviť.

o. Gabriel SZÉKELY

Sláva Bohu, česť Márii, pokoj nám

K 100. výročiu založenia kongregácie Sestier služobníc nepoškvrnenej Panny Márie (1892—1992)

(11. pokračovanie)

Kolešovice

Obec Kolešovice leží na okraji Sudetov, odkiaľ po druhej svetovej vojne odsunuli Nemcov do západného Nemecka. Tu sa nasťahovali Česi z Volyne na Ukrajinu, Slováci, Maďari zo Slovenska, ktorí po prechode frontu stratili svoj majetok a hľadali nové bydliská pre svoje rodiny. O týchto ľuďoch možno povedať, že to boli ľudia bez náboženstva. Do kostola nechodili. V tom čase tu bolo len asi 4—6 rodín praktických katolíkov. A preto sme si hovorili, že zjijeme ako na ostrove ateizmu.

Z Uherského Hradišťa dňa 12. júla 1956 tu do práce priviezli 24 sestier. V tunajšom Domove dôchodcov vtedy žilo 160 pacientov — mužov a žien. Tu so sestrami boli až do svojej smrti aj dve sestry dôchodkyne — provinciálna predstavená Filareta a sestra magistra Mitrofana.

Štátne orgány chceli sestry rozdeliť do dvoch domovov dôchodcov, ale sestry s tým nesúhlasili. Práca tu síce nebolo veľa, a preto niektoré sestry pracovali iba štyri hodiny denne. Niektoré pracovali v práci, v kuchyni a upratovali. Postupne však do ústavu prijímali viac bezvládných pacientov a tak sa počet zamestnancov zvyšoval. Pri odchode na Slovensku sestry pracovali už len ako, zdravotné sestry a v kuchyni.

O miestny chrám sa starali sestry. Dali ho zvnútra vymaľovať. Kúpili obetný oltár a iné potrebné veci k bohoslužbám.

Z dôchodcov umiestnených v ústave chodil do kostola len malý počet. Spovedať umierajúceho alebo bezvládneho pacienta mohol kňaz len s dovolením vedúceho ústavu. Avšak vedúci obyčajne takéto povolenie nedával. Sestry preto bezvládných vozili na vozíku do kostola, alebo to robili tajne. S umierajúcimi sa modlili a vzbudzovali s nimi dokonalú ľútosť. Za 22

rokov našej práce v ústave boli len štyri prípady, že zomierajúci do poslednej chvíle zostal zatvrdilým.

Boli tu aj veľmi povzbudivé obrátenia, čo už za života prijali sviatosti a začali dobre žiť.

Duchovným vodcom sestier za 15 rokov bol o. dekan Zdeněk Adler. Po jeho preložení a preložení miestneho farára o. Bohumila Koulu sestry duchovne obsluhovalo päť kňazov z okolia. Z toho dvaja boli redemptoristi. S miestnym duchovným o. Karolom Honzom sestry chodili po jeho ôsmich kostoloch vo farnosti v nedeľu a sviatok spievať Službu Božiu a hrať na organe. Avšak veriaci do kostola nechodili. V niektorom kostole boli len dvaja-traja veriaci. Na veľké sviatky o niečo viac.

Z našich kňazov sa o nás duchovne staral o. Marián Potáš, OSBM. Po návrate z väzenia pracoval v Čechách v Tepliciach, asi 120 km od nás. Za takéto služby a návštevy sa platilo väzením. Preto otec Marián naozaj riskoval všetko.

V Kolešoviciach sme prežili aj radostné stretnutie s otcom biskupom ThDr. Vasilom Hopkom. Po návrate z väzenia bol prinú-

tený žiť v Čechách. Umiestnenie našiel v Charitnom domove pre rehoľnice v Oseku u Duchcova, kde žili Sestry sv. križa zo Slovenska. Tu žili aj dvaja českí biskupi po návrate z väzenia. Otec biskup Vasil nás takto navštívil s o. Mariánom. Bola to skutočne úprimná radosť a stretnutie detí s otcom. Víťali sme ho s pozdravom, ktorý vyjadroval naše pocity smútku nad jeho prežitým utrpením a utrpením našej mlčanlivej (ale nie umlčanej) cirkvi, a pocity radosti a vďačnosti, že sme sa dožili tohto radostného okamžiku.

Dňa 11. mája 1967 v Oseku oslávil otec biskup Vasil svoje 20-ročné jubileum konsekrácie na biskupa. Na slávnosti boli štyri naše sestry z Kolešovic, desať našich kňazov, ktorí pracovali v českom pohraničí, miestni a známi rímskokatolícki kňazi, sestry baziliánky zo Svitáv, veľký počet rímskokatolíckych sestier z rôznych zhromaždení z okolia, ktoré otca biskupa poznali a navštevovali ho, a bratia rehoľníci. Prišli ho pozdraviť aj veriaci z rodnej obce z Hrabského. Od veriачích a duchovného mu priniesli pozdravný list a krásny drevený kríž. Na slávnosti bol prítomný aj český biskup Karel Otčenášek, ktorý bol vo väzení spolu s našim otcom biskupom Vasilom. Pri slávnostnej Službe Božej kázal otec biskup Hlad, ktorý žil s otcom biskupom v Oseku. Po slávnosti sa otec biskup Vasil poďakoval všetkým prítomným.

Otca biskupa Vasila sme pozvali aj k nám do Kolešovic. Navštívil nás v sprievode o. Mariána. Prišla aj sestra nášho otca biskupa, ktorá ho prišla navštíviť z Ameriky. Pripravili sme im pekný kultúrny program a pohostenie. Otec biskup nás síce s otcom Mariánom navštívil ešte niekoľkokrát, ale vždy to robili tajne. Prichádzali veľmi neskoro večer a odchádzali večer alebo skoro ráno.

V septembri 1966 navštívil nás v Kolešoviciach pražský biskup — neskorší arcibiskup a kardinál — o. ThDr. František Tomášek. Sestry ho prijali veľmi milo, načo otec biskup veľmi dlho spomínal. Naše sestry ho aj finančne podporovali.

Koncom septembra 1966 prišla k nám naša generálna predstavená Jeronyma Chimijová z Ríma. Po 21 rokoch sme takto mohli privítať našu matku a hlavnú predstavenú nášho zhromaždenia. Politické pomery boli u nás také, že naše sestry zo Západu nikto nemohol navštíviť. Preto prišla v civilných šatách so sestrou Tomiou Hrinevičovou, ktorá viedla auto, a so sestrou Benediktou Seredovou, svojou osobnou sekretárkou. Vykonala vizitáciu v Kolešoviciach, previedla zmenu viceprovinciálneho vedenia, navštívila všetky sestry, aj tie, čo boli v civile. Strela sa s otcom biskupom Vasilom v Oseku, navštívila hrob otca biskupa Pavla Gojdiča v Leo-

Sestry pri prvom stretnutí s otcom biskupom ThDr. Vasilom Hopkom po jeho návrate z väzenia v roku 1964

(Pokračovanie na 9. strane)

Posledné štyri sestry v Kolešoviciach v roku 1989

(Dokončenie z 8. strany)

poldove a prezrela si najdôležitejšie národné pamiatky v Prahe a Bratislave. Sprevádzal ich o. Marián Potáš, OSBM a sestra Veronika Zbihlejová.

O rok neskoršie, v októbri 1967 nás generálna predstavená znovu navštívila. Tentoraz prišla so svojim bratom Jeronýmom Chimijom, OSBM, neskorším biskupom v Kanade, ďalej so sestrou Tomiou a zástupkyňou sestrou Anžiou. Vtedy bola u nás na návšteve sestra Jozafáta Ivaščuková z Ukrajiny. Pre provinciu Sedembolestnej Božej Matky menovala nové vedenie a odovzdala to prostredníctvom nej. Za provinciálnu predstavenú bola menovaná sestra Jozafáta.

Na sviatok Uspenia presv. Bohorodičky v roku 1967 sme oslavovali 75-ročné jubileum založenia nášho zhromaždenia. Program modlitieb a osláv nám dalo naše generálne vedenie z Ríma. V generálnom dome v Ríme oslavy trvali tri dni. Generálna kúria vydala tlačou JUBILEJNÉ SLOVO k sestram. Matka generálna predstavená ho povedala prostredníctvom vatikánskeho rozhlasu, hlavne pre sestry na Ukrajine, lebo tlačou sa k nim nedostalo. Svätý Otec Pavol VI. udelil každej sestre plnomocné odpustky pre tieto jubilejné dni.

Sestry v Kolešoviciach oslavovali jubileum za účasti o. Mariána Potáša, OSBM. V kaplnke bola ďakovná Služba Božia s príležitostnou kázňou. Potom bol slávnostný obed.

O našom jubileu sme upovedomili našich dobrodincov, priateľov a známych, a prosili sme ich, aby sa spojili s nami v modlitbách vďaky, prosbách a odprosení za tých 75 rokov jestvovania nášho zhromaždenia. Medzi najdôležitejšie pozdravné listy patrí pozdrav otca biskupa ThDr. Vasil Hopka, pozdrav o. Jozafáta Kaminského, OSBM, pozdrav o. Ivana Ljavinca, pozdrav o. Mariána Potáša, OSBM, a pozdrav viceprovinciálnej predstavenej sestry Veroniky Zbihlejovej. Plné znenie týchto pozdravných listov je v závere týchto materiálov, pripravené do tlače.

V tom istom roku nás navštívili naše sestry z Juhoslávie — sestra Aurelia Kolesárová a sestra Jozafáta Molnárová. Bolo to dôkazom, že pomery u nás sa zmierňujú.

V júni 1971 sestry v Kolešoviciach oslávili 25-ročné jubileum kňazstva o. Ivana Ljavinca, nášho správcu farnosti v Prahe. Bola to veľmi milá slávnosť. Otec Ivan nás ešte niekoľkokrát navštívil a vždy povedal povzbudzujúce slová.

Roku 1973 nás navštívil o. Mons. Ján Hirka, vtedajší ordinár prešovskej gréckokatolíckej eparchie. Pri návšteve našich farností v Čechách a na Morave prišiel aj do Kolešovic. Bolo to milé stretnutie po

piatich rokoch po obnove našej eparchie s jej predstaveným. K sestram sa prihovril povzbudzujúcimi slovami. Naznačil ťažkosti a potreby eparchie a prosil o modlitby a obety na tento úmysel.

V júni 1978 v Knéževsi bola dokončená oprava kostola. Kostol posvätil pražský arcibiskup a kardinál ThDr. František Tomášek. Kostol bol plný veriacich. Naše sestry varili v kuchyni, ozdobili kostol a pomáhali pri oprave kostola finančne a prácou.

V roku 1969, keď bola obnovená naša eparchia, polovica našich sestier sa vrátila na Slovensko. Ostali tu len niektoré sestry — dôchodkyne. Niektoré tu ostali pre vekovú hranicu alebo chorobu.

Dňa 9. februára 1958 v Kolešoviciach zomrela sestra Jeremia Petrikevičová, jedna zo sestier z Haliča. Roku 1956 ilegálne prekročila hranice Poľska. Pohraničná stráž ju zadržala, za čo bola rok vo väzení. Po návrate z väzenia sa pripojila k sestram v Kolešoviciach. Podobný osud stihol aj sestru Cecíliu, Laurentiu, Hlibu, Tarziciu a Janu. Dostali sa do väzenia a po roku ich prepustili. Žili potom pri sestrah v Kolešoviciach. Po krátkom čase sa legálne dostali do Poľska, kde sa zapojili do charitatívnej práce.

Sestra Jeremia bola predtým v Lutine. Vyznačovala sa veľkou láskou, pokorou a pracovitou. Zomrela v chýre svätosti. Pochovaná je v Mařaticiach pri Uherskom Hradišti.

Sestra Filareta Fedinová bola hlavnou predstavenou všetkých sestier a podujatí od prvého príchodu do Československa v roku 1933. Starala sa o budovanie kláštora, otvárala nové stanice pôsobnosti. Prijímala nové členky. Posielala sestry na štúdiá do stredných škôl a na kurzy. Starala sa o duchovných vodcov pre sestry. S materskou láskou objímala všetkých. Po fronte prijala naše sestry z Ukrajiny, i keď neskoršie za to bola rok a pol vo väzení v Uherskom Hradišti po súdnom procese v Pardubiciach.

Viceprovinciálnou predstavenou bola 20 rokov (1946—1966). Prežila vojnové obdobie, kritické časy likvidovania kláštora. Po rozpustení kláštora v Prešove žila krátky čas v kláštore v Lutine, v Michalovciach a potom v Uherskom Hradišti, a nakoniec v Kolešoviciach.

V posledných rokoch života mnoho trpela. Spolupredala v jednej izbe so svojou najbližšou spolupracovníčkou Mitrofanou Michaleckou, ktorá osem rokov ležala v bezvládom stave. 33 rokov orali spoločnú brázdou na roli našej viceprovincie. Všetky svoje utrpenia obetovali na úmysel, aby naša provincia ďalej žila a prekvitala, ako to pred smrťou povedali.

Zomrela 23. januára 1974 v Kolešoviciach. V ten deň už ráno povedala, že zomrie, aby jej dali obliecť sa. Prosila, aby jej sestry pri smrti spievali „*Velebí moja duša Pána...*“ Takto zomrela v stredu o 15.30 h. Podľa jej želania jej telesné pozostatky previezli do Prešova. Tu mala krásny pohreb — na sviatok Troch svätiteľov. Pochovával ju otec biskup ThDr. Vasil Hopko a otec ordinár Mons. Ján Hirka. Na pohrebe bolo veľa ľudí. Rozlúčkovú kázeň povedal o. Marián Potáš, OSBM. Slová rozlúčky za sestry a viceprovinciu povedala nad hrobom sestra Veronika Zbihlejová. Sestry zaspievali pieseň „*Zdravas, Kráľovná, Matka milosrdenstva...*“

Dňa 9. januára 1975 zomrela sestra Mitrofana Michalecká. Z Kolešovic ju previezli do Prešova a je pochovaná vedľa sestry Filarety. Tak, ako za svojho pozhnaného života žili príkladne a horlivo a jedna druhú vzájomne dopĺňali, tak aj po smrti ich hroby oznamujú budúcim pokoleniam potrebu spolupráce a pochopenia a úprimnej sesterskej lásky.

Sestra Mitrofana sa vyznačovala láskavosťou, pokorou, zbožnosťou a vyrovnanosťou. Posledných osem rokov svojho života veľmi trpela. Bola bezvládna a odkázaná iba na pomoc iných. Všetko znášala trpezlivo a s láskou k Pánu Bohu. Bola magistrou prešovského noviciátu.

Mala tiež veľmi pekný pohreb. Pochovával ju otec biskup ThDr. Vasil Hopko a otec ordinár Mons. Ján Hirka. Rozlúčkovú kázeň mal o. Marián Potáš, OSBM. Za sestry sa nad hrobom rozlúčila sestra Veronika Zbihlejová. Pri rakve sestry spievali pieseň „*Pod Tvoju milosť...*“ a nad hrobom pieseň „*Zdravas, Kráľovná, Matka milosrdenstva...*“

(Zostavila sestra Veronika Zbihlejová; pre tlač upravil o. F. D.).

(Pokračovanie v budúcom čísle)

Dom dôchodcov v Kolešoviciach

Na tento rok pripadá PÄTSTÉ VÝROČIE príchodu posolstva Ježiša Krista do Ameriky. Svätý Otec vo svojich januárových príhovoroch k pútnikom v Ríme k tomu povedal:

— My, kresťania mienime sláviť túto významnú udalosť tak, že s novou energiou budeme hlásať evanjelium. Na to sa už pripravujú miestne cirkvi tohto šíreho sveta-dielu v rámci 4. valného zhromaždenia latinskoamerického episkopátu. S Božou pomocou ho sám otvorím v Santo Domingu 12. októbra tohto roku.

Cirkev pri tejto príležitosti neslávi viac či menej sporné historické udalosti, lež trvalú a úchvatnú skutočnosť, ktorú nemožno podceňovať: vstup viery do tohto sveta-dielu, hlásanie a šírenie evanjeliového posolstva na nom. A slávi ich v najhlbšom zmysle slova, ako sa oslavuje Kristus, Pán dejím a osudu ľudstva, prvý a najväčší Hlásateľ evanjelia, pretože sám je Božou radostnou zvesťou.

■ Tento rok má Svätý Otec Ján Pavol II. v programe deväť apoštolských ciest. V polovici februára pôjde do Senegalu, Gambie a Rovníkovej Guiney. Do čiernej Afriky sa vráti pri svojej ďalšej ceste v júni, kedy navštívi Angolu a Sao Tomé.

■ Dôležitou úlohou je obnovenie Cirkvi v strednej a východnej Európe, preto sa predpokladá cesta do Berlína a východnej časti Nemecka. Rokuje sa intenzívne o návšteve niektorej z republík v bývalom Sovietskom zväze.

■ Po Blízkom východe má Svätý Otec v závere roka namiernené do Latinskej Ameriky na zavŕšenie osláv 500. výročia počiatkov evanjelizácie tohto kontinentu.

■ Vo Vatikáne bol zverejnený list, v ktorom sa synodálni otcovia obracajú na hlavy európskych štátov s naliehavou výzvou politicky zakročiť za zastavenie krutej vojny v Chorvátsku. Žiadajú ich, aby zadosťučinili túžbam po pokoji všetkých národov Európy.

■ Koncom roka 1991 sa uskutočnila vo Vatikáne porada všetkých nunciou a apoštolských delegátov z Blízkeho východu. Okrem štátneho sekretára kardinála Angela Sod'ana a Jeana-Marie Taurana, ktorý je vatikánskym „ministrom zahraničia“, sa porady zúčastnil aj prefekt kongregácie pre východné cirkvi kardinál Achille Silvestrini. Vatikán sa usiluje, aby sa spojenia s kresťanskými cirkvami na Východe utužili a aby katolíci nezabudli na krajinu, v ktorej je pôvod ich viery.

Gréckokatolícka katedrála Povýšenie sv. Kríža v Užhorode.

Snímka V. MIROŠŠAY

Dňa 7. januára 1992 — na prvý vianočný sviatok — podľa juliánskeho kalendára — sa po 42 rokov do posledného miesta naplnil prinávrátený katedrálly chrám Povýšenie sv. Kríža v Užhorode. Ďakovnú vianočnú sv. liturgiu celebraval mukačevský biskup Mons. Ivan Semedij so vzácnym hosťom — apoštolským nunciom z

Historické zmeny v Moskve

Slávnostných udalostí v Užhorode 7. januára 1992 sa zúčastnil vzácný hosť — zástupca Svätého Otca v Moskve — arcibiskup Francesco Colasuono. Využili sme túto jedinečnú príležitosť a poprosili sme Jeho Exelenciu o rozhovor pre náš časopis.

● *Vaša Exelencia, kedy ste prišli do Moskvy, ako oficiálny predstaviteľ Ríma?*

— V minulom roku som bol menovaný ako zástupca Vatikánu v Moskve. Je to zásluha Michaila Gorbačova, že sa obnovili styky medzi Rímom a Moskvou. Bol to výsledok stretnutia prezidenta Gorbačova so Svätým Otcom. Na základe ich rozhovoru a vzájomnej dohody bol menovaný zástupca Vatikánu v Moskve.

● *Po koľkých rokoch sa oficiálne obnovili kontakty Moskvy — bývalého centra svetového komunizmu — s Rómom?*

— Musím konštatovať, že sedemdesiat rokov nebolo nič. Predtým, zo začiatku revolúcie do roku 1922 bolo ruské zastupiteľstvo vo Vatikáne. Musím povedať, že v súčasnosti, keď neexistuje Sovietsky zväz, už neplatia vtedajšie dohody, takže toto zastupiteľstvo v Moskve je len pre Ruskú federatívnu republiku.

● *Ako je to ostatnými republikami — napríklad s Ukrajinou?*

— Všetko závisí od vlád v jednotlivých samostatných republikách. Keď budú chcieť, môžu sa uskutočniť rozhovory s Vatikánom. To záleží jedine na nich. Potom bude možné poslať zástupcov Vati-

Moskvy arcibiskupom Francescom Colasuonom, ďalej arcibiskupom pittsburskej metropoly Mons. Thomasom Dolinayom, hajdudorogským biskupom Mons. ThDr. Szilárdom Keresztesom, naším prešovským biskupom Mons. Jánom Hirkom, pomocným mukačevským biskupom Mons. Jozefom Holovačom a takmer štyridsiatimi kňazmi, z ktorých mnohí boli zo zahraničia.

Táto radostná chvíľa nastala po najťažšom období tejto eparchie, ktoré začalo mučeníckou smrťou mladého mukačevského biskupa Mons. ThDr. Teodora Romžu 1. novembra 1947 a násilným umlčaním všetkých jej viditeľných štruktúr po 28. auguste 1949. Kňazi spolu s veriacimi hrdinsky vzdorovali násilii a terajšia generácia sa dočkala kýženej náboženskej slobody. Betlehenské dieťa sa tešilo zo svojich verných. Radostné pocity prítomných umocňoval hlboko pôsobivý spev Gréckokatolíckeho duchovného chóru v Užhorode pod vedením M. Orosa.

V súčasnosti začalo vo vývoji mukačevskej eparchie najnovšie obdobie vývinu. Je to práve v čase, keď uplynulo 220 rokov od jej kanonizácie rímskym pápežom Klementom XIV. Úlohy pre ďalšie obdobie načrtnol v homílii sám arcibiskup Colasuono: Kresťanský duch má naplniť naše srdcia a pretvárať život v nás i okolo nás.

Nadšené odhodlanie kňazov i veriacich tejto ťažko skúšanej eparchie prispieť k evanjelizácii súčasnej spoločnosti vyjadřil už úvodný chorál na tejto ďakovnej slávnosti: S nami je Boh. (pk)

kánu na Ukrajinu, do Bieloruska, do Arménska atď. Myslím si a dúfam, že sa tieto rozhovory uskutočnia v najbližšej budúcnosti.

● *Prišli ste do Moskvy a začali poznávať život celkom odlišnej spoločnosti. Čo vás z hľadiska náboženského života prekvapilo najviac?*

— Stretnú som sa tu s obrovskou renesanciou náboženského života. Hlavne mládež sa v tomto smere veľmi aktivizuje.

To sa týka nielen našej katolíckej cirkvi, ale vidieť to i v pravoslávnych chrámoch. Mládež sa vo veľkom počte zúčastňuje náboženských obradov. Je prístupná viere a novému poznaniu. Kladie množstvo otázok týkajúcich sa náboženského života. Živo sa zaujíma o náboženské hnutia.

Medzi gréckokatolíckmi a pravoslávnyimi existuje napätie spôsobené bývalým komunistickým režimom. Ten na likvidáciu gréckokatolíckej cirkvi použil pravoslávnu. Táto situácia je nielen v Rusku, Ukrajine, Podkarpatskej Rusi, ale i na Slovensku.

● *Čo urobiť preto, aby sa tieto vzťahy zmenili k lepšiemu?*

— Je potrebné mať dobrú vôľu, vzájomne sa poznávať. Rešpektovať a lepšie chápať jeden druhého. A najmä — viesť dialóg. Pravdivé informácie v tomto smere by mali prinášať i masmédiá, noviny a časopisy. Musíme dúfať a byť trpezliví.

Vďaka za rozhovor.

Mária PEŠEKOVÁ

Púť do Užhorodu

(reportáž)

Je skoro ráno 7. januára 1992. Pred gréckokatolíckym chrámom v Košiciach sa zhromažďuje skupina ľudí s cestovnými taškami. Navzájom sa skúmame pohľadmi a je jasné, že máme pred sebou spoločnú cestu.

Po chvíli prichádza autobus a všetci sa hrnieme dnu. Sme akisi nedočkaví, netrpezliví. Možno máme aj obavy, či všetko je naozaj skutočnosť alebo sen.

Keď príbehnú aj poslední oneskorenci, autobus sa dáva do pohybu smerom k východnej hranici.

Pani sprievodkyňa nás informuje o pláne cesty a my napäto počúvame. „Bohoslužba začína asi o desiatej hodine. Verme, že prideme na čas. Minulý týždeň sa na hranici čakalo niekoľko desiatok hodín.“ Pred očami máme dlhý rad vozidiel. Obrázok, ktorý priniesla naša televízia. Nie, nie, nás už predsa nemožno zastaviť.

Objavuje sa ďalší problém. Aký majú v Užhorode čas? Stredoeurópsky, moskovský?

Aký je náš čas, ktorý teraz žijeme? Dá sa povedať, že je to čas zázrakov a Božej milosti. V kolobehu všedných dní na to často zabúdame. Už nevidíme to, čo sme získali, dávame do popredia najmä to, čo nám chýba. Je to úžasné, že my teraz cestujeme do Užhorodu, kde v roku 1949 bol násilne zlikvidovaná gréckokatolícka cirkev. Katedrálu s. Križa sa podarilo získať späť a veriaci môžu po viac ako štyridsiatich rokoch slobodne sláviť Božie narodenie vo svojom chráme.

Moje myšlienky prerušuje prúd modlitieb sv. ruženca. Rozhliadnem sa okolo seba a vidím, že je tu o. Gabriel Székely so svojim oteckom i o. Vladimír Petraško. Podľa zoznamu mien, ktorý sprievodkyňa prečítala, zisťujem, že mnohí z nás pochádzajú z kňazských rodín.

Naši otcovia, dedovia či manželia boli vysvätení práve v užhorodskej katedrále sv. Križa. Ani netušili, aký ťažký kríž na svojich pleciach ponosú. Napriek tomu, že mnohí už odišli do večnosti, v našich myšliach žijú ďalej a my ich teraz v duchu berieme so sebou na púť.

Šofér ide opatrne, vozovka je zladovatelá, navyše aj hmľa. Cesta do Michaloviec trvá síce dlhšie, ako sme predpokladali, ale chápeme túto opatrnosť.

Zastavujeme a pristupujú ďalší pútnici — naše reholné sestry a o. Kornel Baláz. Zvedavo si obzeráme najmä o. Baláza, ktorý vymenil pražský Václavák za Michalovce.

Miňame Sobrance, autobusom znejú koledy. Veď v Užhorode slávia vianočné sviatky. „Vo Viflejemi novina . . . Nebo i zemla veselo toržestvujut . . . Tut anhely čudatsja . . .“

Koľko sme si ich zapamätali? Zneli v našich chrámoch, farách i v rodinách. Pripomínajú nám naše detstvo . . . Otecko odchádzal prvý od vianočného stromčeka. Čakala ho nočná služba, musel si trocha oddýchnuť. Studené, kamenné múry našich chrámov.

Na zábere zľava Mons. ThDr. Szilárd Keresztes, hajdudorogský biskup, pri prejave apoštolský nuncius z Moskvy arcibiskup Mons. Francesco Colasuonno a mukačevský biskup Ivan Semedij.

Snímky V. MIROŠŠAY

Začatie slávnostných bohoslužieb požehnaním „ľudu a vinice Pánovej“ vykonal mukačevský biskup Mons. Ivan Semedij. Za ním Mons. Ján Hirka, prešovský biskup.

Oteckove ruky skrehnuté od zimy nás žehnajú. Svojím dychom a spevom sme zohriali náš chrám tak, že celý žiaril do studenej decembrovej noci.

Autobus zastavuje — už sme na hranici. Naše napätie vrcholí. Najradšej by sme tú hranicu preleteli, škoda, že náš autobus nemá krídla. Vedľa, do druhého prúdu prichádza auto z Prešova, vezie nášho otca biskupa Jána Hirku. Trocha nás to ukludňuje. Je to signál, že ideme načas. Najradšej by sme sa vrhli na závoru a odstránili ju. Možno raz . . . nebudú na svete žiadne hranice. Konečne, ideme šťastlivo ďalej. Prečo máme stále obavy a zmocňuje sa nás strach? Čo nám chýba? Veď Pán je s nami po všetky dni až do skončenia sveta.

UŽHORODSKÁ KATEDRÁLA

Autobus sa blíži k cieľu našej cesty. Prichádza do historického centra Užhorodu. Vyšplhá sa strmou uličkou až hore ku katedrále. Tá je obliehaná množstvom ľudí, čo sa nedostali dnu. Usmievajú sa na nás. Sú šťastní a my s nimi.

Napriek tomu, že je katedrála preplnená ľuďmi do prasknutia, vládne tu slávnostná nálada a tichá radosť. Človeku sa chce plakať od šťastia. Bože, nekonečné je tvoje milosrdenstvo. „Prejavila sa milosť Božia, prinášajúca spásu všetkým ľuďom, aleluja.“

Slávnostný sprievod prechádza chrámom a zastavuje sa pred ikonostasom. Mons. Ivan Semedij — biskup Mukačeva a Užhorodu víta vzácných hostí. Je tu zástupca Svätého Otca v Moskve arcibiskup Francesco Colasuonno, Mons. Thomas Dollinay arcibiskup z USA, Mons. Ján Hirka, Mons. Szilárd Keresztes z MLR, miestny svetiaci biskup Jozef Holovač, množstvo kňazov, nechýbajú seminaristi a reholné sestry zo Slovenska a obrovské množstvo božieho ľudu. Všetci chceme spoločne sláviť Božie narodenie a obnovu gréckokatolíckej cirkvi na Podkarpatskej Rusi. Je to veľkolepá udalosť. Po viac ako štyridsiatich rokoch hlahol zvonov privolal veriacich k bohoslužbe.

Chrámom sa nesie pieseň — „Vošel jesi archirejeju“, prúd slz sa už nedá zastaviť. Začína sa služba Božia a nás všetkých tu prítomných spája. Vytvárame jedno veľké spoločenstvo s Kristom. Sme hlboko dojatí, nesmierne vďační Pánovi za to, že nám dáva svedectvo o svojej láske.

V slávnostnej homilii Mons. F. Colasuonno nás všetkých povzbudzuje v nádeji a vo viere. Naším životom musíme podávať svedectvo o Kristovi. Taliančina znie užhorodskou katedrálou. Mons. S. Keresztes ju predkladá do maďarčiny, a Mons. I. Semedij ro rusínskeho jazyka.

Spievame vianočné koledy po rusínsky, maďarsky i po slovensky. Všetkými jazykmi chceme chváliť nášho Pána.

V týchto okamihoch sme zjednotení bez ohľadu na náš pôvod, reč či bydlisko. Spája nás to najdôležitejšie — naša viera. Nádherná, vzácna a jedinečná chvíľa duchovnej jednoty. Kiežby to tak bolo vždy a všade.

Na záver bohoslužby sa nám prihovára arcibiskup Thomas

(Pokračovanie na 12. strane)

Zo života eparchie

KRONIKA OTCA BISKUPA v mesiaci január je zaplnená opäť pracovnými rokovaniami a cestami po farnostiach eparchie ● **1. 1. 1992** slúžil sv. liturgiu v katedrálnom chráme v Prešove ● **2. 1. 1992** pochoval o. A. Židašina v Teriakovciach ● **5. 1. 1992** slúžil slávnostnú sv. liturgiu v katedrálnom chráme za účasti 7 kňazov a ďalších hostí z USA ● **6. 1. 1992** vysluhoval obrady Veľkého svätenia vody spolu so sv. liturgiou v Prešove ● **7. 1. 1992** zúčastnil sa osláv v Mukačeve a koncelebroval sv. liturgiu s ďalšími biskupmi ● **8. 1. 1992** rokoval na Ministerstve kultúry SR s ministrom L. Snopkom ● **13. 1. 1992** zúčastnil sa s ďalšími biskupmi rokovania u predsedu vlády SR J. Čarnogurského.

VEĽKÁ RADOSŤ, ktorou žije naša eparchia po menovaní o. Milana Chaturu, CSsR za pomocného svätiakeho biskupa dovŕší svoje naplnenie 29. februára t. r., keď o 9.30 h nový biskup prijme svätenie v katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa v Prešove.

□ **VZÁCNÉ ŽIVOTNÉ JUBILEUM** si pripomína 8. februára t. r. o. dr. Jozef SUKOVSKÝ, CSsR, pôsobiaci v Topoľanoch. K jeho 60. narodeninám mu vyprosujeme Mnoho rokov, šťastných rokov . . .

NEVŠEDNÉ JUBILEUM — VZÁCNA NÁVŠTEVA

Vzácnu návštevu privítal 1. januára 1992 v deň svojich 96. narodenín jeden zo zakladateľov pražskej gréckokatolíckej farnosti JUDr. Ivan Párkányi. V sprievode správcu farnosti o. Ivana Ljavinca a kaplána o. Štefana Suchého ho prišiel menom Svätej Stolice pozdraviť apoštolský nuncius, vyslanec Svätého Otca, Jeho Excellencia arcibiskup P. Giovanni Coppa. Jubilantovi, rytierovi Radu sv. Silvestra — (vysoké vyznamenanie, ktoré Svätá Stolica udeľuje laikom) odovzdal vzácny darček, ruženec posvätený Svätým Otcom Jánom Pavlom II.. Vyjadril tak vďaka, pozornosť i pamätlivosť terajšieho pápeža, ktorý si vysoko považuje ocenenie svojho niekdajšieho predchodcu pápeža Pia XI., ktorý jubilanta — významnú osobnosť v histórii gréckokatolíckej cirkvi vyznamenal roku 1938.

(vm)

Na snímke apoštolský nuncius P. Giovanni Coppa a JUDr. Ivan Párkányi.

Púť do Užhorodu

(Dokončenie z 11. strany)

Dollinay. Presviedča nás, že nezabudol hovoriť po rusínsky. Pripomína, že v tejto katedrále prijal sviatosť kňazstva jeho otec i dedo. Je šťastný, že sa môže so všetkými veriacimi tešiť z obnovenia gréckokatolíckej cirkvi na Podkarpatskej Rusi.

V duchu sa spájame so Svätým Otcom a z celej duše spievame pápežskú hymnu.

Ostáva ešte krátka chvíľa pre modlitbu a tiché zamyslenie. Tu v tejto katedrále sľubovali naši otcovia vernosť Bohu a Cirkvi. Tu ležali pokorne na zemi a prijali z rúk biskupa svätenie a od Pána ťažký kríž. Spolu s biskupmi a rehoľníkmi stáli v prvej línii, zasiahol ich prvý úder, ale nezlomil. Životná púť mnohých našich kňazov začínala práve tu a pokračovala chudobnými farami biedného východného Slovenska cez väzenia v Leopoldove, Ilavě, Valdicách . . .

Snažím sa celkom nabadane položiť sviecu na oltár. Nech zažiarí tu v chráme na pamiatku našich statočných otcov. „Tvoje milosrdenstvo Pane, nech je nad nami, lebo dúfame v teba.“

Veriaci len váhavo opúšťajú chrám. Arcibiskup Dollinay kráča už v civilnom oblečení smerom von k východu katedrály. Prihovára sa k veriacim a tí ho radostne pozdravujú. Snažím sa zachytiť niektoré jeho myšlienky, ale náš dialóg je často prerušovaný. Je to pochopiteľné. Aký dlhý bol čas čakania na toto stretnutie!

Rozprávam sa s domácim obyvateľstvom. Otec dr. Ortutay mi s úsmevom hovorí o nádejach tejto cirkvi. Všetko je zatiaľ provizórne. Chýba najmä budova pre fakultu a seminár.

Vonku pred chrámom predvádzajú svoje umenie betlehemci. Majú množstvo vďačných obdivovateľov.

Prihovára sa mi staršia žena — pani učiteľka na dôchodku. Žiaľ nemám pre ňu medailónik, všetko som už rozdala. Ochotne mi rozpráva o ťažkostiach spojených so znovuzískaním chrámu. „Tu sa hľadavalo, štrajkovalo. Dúfame, že sa všetko dá doporiadku“, dodáva s úsmevom. „My dúfame s vami“, vinšujem pani učiteľke požehnané sviatky a hľadám našich.

PRECHÁDZKA HISTÓRIU

Otec Vladimír Petraško navrhuje, aby sme sa prešli ulicou k hradu, kde bol do roku 1949 kňazský seminár.

Dozvedám sa, že katedrálny chrám venovala Mária Terézia v roku 1773 gréckokatolikom spolu s celou ulicou i hradom. Za prvej republiky bol Užhorod sídlom biskupa a kanonikov, boli tu školy, internáty a množstvo múdrych a vzdelaných osobností.

Pred očami o. Petraška ožívajú staré, krásne časy. Vie rozprávať o každej budove. Ukazuje mi, kde bol internát pre kňazské sirotky, dokonca si pamätá i poplatky, ktoré sa vtedy platili.

Cesta končí pri hrade. Tu je v súčasnosti múzeum. Otec Petraško si všetko uchoval v čerstvej pamäti. Vie presne kde bola biskupská záhrada, eparchiálna banka, kaplnka, kde r. 1646 bola uzavretá Užhorodská únia, byty profesorov, správcu i hospodársky dvor.

„Bola tu vzácna biskupská knižnica. Škoda, že jej už niet,“ povzdychne si.

V roku 1949 po Užhorodskom sobore vyviezli nádhernú jedinečnú biskupskú knižnicu za mesto. V obrovskej vatre zničili tieto vzácne dokumenty, mnoho cenných kníh.

Cirkev sa však zničiť nedala. Potvrdili sa slová Pisma — brány pekelné ju nepremôžu.

Socha karpatského orla zostala seminárnej záhrade neporušená. Aspoň tá si zachovala svoju nezmenenú podobu a odolávala všetkým spoločenským tlakom. Je nádherným symbolom slobody, hrdinstva a sily.

CESTA DOMOV

Do ulíc Užhorodu padá tma a my sa blížime ku štátnej hranici. Tu na hraničnom prechode zrazu počujeme spievať koledy. Predbehli nás pútnici z Koromle, ktorí boli tiež na púti s o. Dancákom ml. Spevom obdarovali pasovú a colnú kontrolu. Veď sú Vianoce a ku nim patria i darčeky.

Autobus nás viezť k našim domovom a ostáva čas na spoločnú modlitbu, spev i poďakovanie za krásny deň.

„Oslavovať ťa budem, Pane, celým svojím srdcom — a vyzozprávam všetky tvoje diela zázračné.“

MÁRIA PEŠEKOVÁ

Účastníci púte do Užhorodu vyslovujú poďakovanie Ferrotouru, cestovnej kancelárii VSŽ a. s. Košice za poskytnutie vzorných služieb.

Prejavy duchovnej obnovy v našej eparchii

Farnosť Varhaňovce

Východne od centra prešovskej eparchie leží malá gréckokatolícka farnosť Varhaňovce s 250-imi veriacimi. Tri štvrtiny týchto veriacich sa hlási ku gréckokatolíckemu obradu, ostatní sú rímsko-katolíci.

Avšak gréckokatolícky chrám, postavený v roku 1837, navštevujú spoločne, veď mnohí z nich pochádzajú z obradovo zmiešaných rodín. V obci tiež žije asi 600 Rómov, ktorí sa hlásia k obradu rímsko-katolíckemu, a bohoslužby tohto chrámu navštevujú len ojedinele a sporadicky. V rokoch 1968—1970 postavili veriaci vlastnými silami a z vlastných prostriedkov novú farskú budovu. V 80-tych rokoch urobili generálnu opravu chrámu s rozšírením chóru a s prístavbou sakristie. Pri návšteve

sv. liturgie si môže náhodilý návštevník urobiť o tejto farnosti obraz, že je to farnosť živá, usilujúca sa o prehĺbenie svojej duchovnosti. Od správcu farnosti sme sa dozvedeli, že vo farnosti je spolok sv. ruženca. Má 4 ruže, t. j. 60 členov. Pred každou sv. liturgiou sa jeho členovia modlia sv. ruženec.

Duchovnému otcovi v mnohom pomáhajú kantorka Alžbeta Pankievičová, kostolníčka Margita Štefková a horliteľka sv. ruženca Anna Andrejčáková. Vo farnosti je malý 8—10 členný dievčenský zbor. Počas celého roka spestruje a obohacuje svojim spevom bohoslužby a pobožnosti. Vedie ho Marta Nádzonová, ktorá je zároveň aj starostkou obce. Práca s nástenkou v chráme, práca s deťmi, predajom časopisov a iných užitočných podujatí sa ujala Jarka Mikitová. V tejto dobe sa robia prí-

pravy na založenie malej farskej knižnice z vlastných zdrojov. Ak sme o farnosti Varhaňovce hovorili v kladoch, treba pravdivo napísať, že aj v tejto farnosti je potrebné vynaložiť ešte veľa úsilia na zintenzívnenie duchovného života strednej generácie mužov, žien i mladých rodín.

Obraz Klokočovskej Panny Márie bol v tejto farnosti prítomný od 1. 12. 1991 do 8. 12. 1991. Veriaci ho privítali veľmi dojemne, s detinskou dôverou. V očiach mnohých veriacich sa vyskytli aj slzy. Cez celý týždeň sa konali pobožnosti, sv. liturgie, homílie a v dopoludňajších hodinách osobné poklony a modlitby sv. ruženca. Práve počas duchovnej obnovy farnosť začali veriaci s pobožnosťami FATIMSKÝCH sobôt.

K duchovnej obnove prispeli aj duchovní otcovia zo susedných farností o. Juraj Valuš a o. Ján Smolnický.

Pred obrazom Klokočovskej Panny Márie mali veriaci farnosť možnosť vyprosiť si pre svoj každodenný život ďalšie milosti aj počas ďalšieho týždňa. Od 15. 12. 1991 do 19. 12. 1991 totiž obraz zotrval vo filiálke Varhaňovce v Nereši.

**Za lampadu sveta označil ťa Kristus a za učiteľa sveta, prebáhosla-
vený Cyril, ratolesť solúnska. Preto aj nám, ktorí slávime tvoju pamiat-
ku, vypros u neho zľutovanie.**

(Svietilen na počesť sv. Cyrila)

**Žitie tvoje bolo bez úhony a život hodný chvály i smrť čestná pred
Bohom všetkého, ktorému si dal do rúk, otče, dušu ospravedlnenú
plnením povinnosti. Preto ťa žiadame, pros za nás, aby sme, verne ťa
chváliaci, našli milosrdenstvo.**

(Stichira na večiereň k sv. Cyrilovi)

Farnosť Drienov

Atmosféru intenzívnejšieho prežívania duchovného života v tejto gréckokatolíckej farnosti sme mohli zažiť počas týždňa

(Pokračovanie na 14. strane)

Slniečko rozdávalo radosť

Niekoľko sto kilometrov východne od našej vlasti, leží takmer miliónové ukrajinské mesto Lvov. V januári zavítal z tohto mesta do centra našej diecézy detský spevácky zbor Slniečko.

A naozaj Slniečko prinieslo do srdc našich ľudí radosť a na tvári úsmev, ale aj dojatie. Typické ukrajinské koledy zazneli v našom katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa 6. januára tohto roku po sv. liturgii o 16. a 18. hodine. Deti vo veku od 8 do 12 rokov poobliekané v národných krojoch spievali s veľkým zápalom. Prvé lúče Slniečka začali presvitať spoza zamračenej oblohy Ukrajiny pred tromi rokmi. Ľudia žijúci na Ukrajine pomaly začali vychádzať z duchovných katakomb, ktoré pripomínali obraz prenasledovania prvotnej cirkvi.

V meste Lvove i celej Ukrajine veriaci ľudia sa dnes už nebojácne

pozdravujú kresťanskými pozdravmi Sláva Isusu Christu; Christos ražda-jetsja . . .

Dňa 7. januára 1992 detský súbor Slniečko začal reťaz vystúpení v našom východoslovenskom regióne. Po ich prvom vystúpení v prešovskom PKO v Čiernom Orle sme sa v srdečnom rozhovore s umeleckou vedúcou súboru Máriou Hornostajovou dozvedeli, že z 220 členov súboru na svoje prvé turné v Česko-Slovensku vybrali len 22 detí. Je potrebné pripomenúť, že na Ukrajine sa vianočné sviatky slávia podľa Juliánskeho kalendára, t. j. 7. januára je sviatok Roždestva — narodenie Ježiša Krista. Rodičia mali preto obavy, ako ich deti prežijú sviatky mimo domova. Keď sme im však prisľúbili, že deťom pripravíme Štedrú večeru tak, ako je zvykom doma, s typickým ukrajinským jedlom (bl'udo — parená pšenica zalievaná vodou, chuťovo niečo ako naše bobalky), súhlasili.

Deti sa na svoje prvé netradičné Vianoce tešili. Z rozprávania umeleckej vedúcej súboru nás zaujalo aj to, ako vzniklo Slniečko. — V hlavnom meste Ukrajiny v Kyjeve je centrum združenia Deti deťom Černobyľu. U nás v Lvove sa v blízkej budúcnosti chystá výstavba sanatória pre deti postihnuté černobyľskou tragédiou. Ekonomická situácia v celej Ukrajine je veľmi biedna a práve týmito charitatívnymi vystúpeniami chceme získať finančné prostriedky ako vklad na výstavbu spomínaného rehabilitačného sanatória. Tiež som chcela spomenúť, že po skončení vystúpenia vo vašej katedrále sa ma deti pýtali, prečo ľudia počas nášho vystúpenia mali slzy v očiach. Povedala som im, že to boli slzy radosti z toho, že Slniečko na Ukrajine opäť svieti teplejšie.

Keď sme sa lúčili, odovzdali sme Márii darčeky pre účinkujúce deti od Prešovskej diecéznej charity. Zároveň sme si uvedomili, že tieto darčeky boli iba kvapkou v mori, ktorá aspoň čiastočne zmiernila utrpenie a materiálny nedostatok týchto detí.

Obraciame sa preto na vás milí čitatelia Slova, bratia a sestry s prosbou o pomoc pre Ukrajinu. Ako môžete pomôcť? Potrebna je finančná pomoc, šatstvo (čisté a zachovalé) i trvanlivé potraviny. Všetky tieto dary venované pre Ukrajinu môžete prinášať alebo posielat' na Gr. kat. farský úrad Prešov, Hlavná 8, diecéznej charity, ktorá organizačne zabezpečuje, aby sa všetky Vaše dary dostali tým, ktorí ich najviac potrebujú. Naše tel. číslo: 091/346 25.

(-am)

ĎALŠIE SVEDECTVO

Pražské katolícke nakladateľstvo Zvon urýchlene vyplňuje medzery vo vydávaní náboženskej literatúry, ktorá absentovala v našej spoločnosti v posledných štyroch desaťročiach.

Jedným z veľmi potrebných diel, ktoré vydavateľstvo dáva do rúk čitateľov, je aj publikácia NEUMLČENÁ kronika katolíckej cirkve v Československu po druhej svetovej vývalke (Praha, Zvon, 1990, 1.—2. zv. spolu 488 strán). Materiály pre túto publikáciu starostlivo zbieral z novinových výstrižkov, rukopisných štúdií, súkromných archívov, oficiálnej literatúry i osobných svedectiev riaditeľ vydavateľstva Václav Vaško. On sám toho veľa prežil. V roku 1953 bol ako katolícky aktivista zatvorený a odsúdený na trinásť rokov väzenia. Počas výkonu trestu poznal Jáchymov, Leopoldov i Mírov a zoznámil sa pritom s mnohými významnými osobnosťami náboženského života.

V tejto dvojväzkovej publikácii sa zaoberá otázkou katolíckej Cirkvi po druhej svetovej vojne nielen v Čechách ale, aj na Slovensku. V druhom zväzku autor desiatu kapitolu, ktorá má názov Vynaliezavosť teroru, venoval našej gréckokatolíckej Cirkvi (spolu sedem strán). Autor vysvetľuje čitateľom situáciu gréckokatolíckej Cirkvi po druhej svetovej vojne a zoznamuje so smutne známou akciou „P“ — pravoslaviaciou a jej vyvrcholením 28. apríla 1950, kedy gréckokatolícki veriaci boli protiprávne zadelení do pravoslávnej cirkvi a tým de facto postavení mimo zákon.

Autor poukazuje aj na to, ako pravoslávna cirkev začala preberať gréckokatolícke chrámy, fary a všetok majetok Cirkvi a ako štátne a stranícke orgány, a najmä bezpečnosť, im v tom boli nápomocní. Pripomína aj osudy gréckokatolíckych bisku-

pov Pavla P. Gojdiča a ThDr. Vasil'a Hopku, prostých kňazov i laikov. Gréckokatolícki bohoslovci boli zadelení do trestných vojenských útvarov — pomocných technických práporov (PTP), kde vykonávali trojročnú vojenskú službu, to znamená o rok dlhšie, ako dovoľuje zákon.

V podkapitole Ľudské tragédie, uvádza prípad kňaza Teodora Sedláka:

„Tragický prípad gréckokatolíckeho kňaza Teodora Sedláka, farára v obci Cigelka, okres Bardejov, dokazuje, že štatistické údaje o prestupoch na pravoslávie treba brať s veľkou rezervou. Krátko po prešovskom sobore zastavilo pred Sedlákovou farou auto. Neznámy muž ho vyzval, aby nasadol, že je predvolaný na dôležitú schôdzu do Prešova, nepovedal akú. Vydesený kňaz neodporoval, myslel si, že je zatvorený. Auto však zastavilo pred gréckokatolíckym biskupstvom v Prešove, ktoré obsadila už pravoslávna cirkev. Zaviedli ho do miestnosti, kde už boli viacerí gréckokatolícki kňazi. Niektorý mu dal papier. Bol to dekrét, ktorým ho pravoslávny biskup Dechterov ustanovuje za pravoslávneho farára v jeho doterajšej farnosti. Protestoval, ale nikto ho nepočúval. Biskup predniesol nejakú modlitbu a prítomným udelil požehnanie. Nikto nič nesľuboval, neprisahal, nepodpisoval. Než sa Sedlák spamätal, sedel v aute, ktoré ho odviezlo domov. Vo večerných hodinách toho istého dňa zomrel na infarkt. Zanechal po sebe ženu a päť detí.“

V publikácii je aj ďalšie svedectvo:

„Po sobore, 28. apríla 1950, na nás kňazov najprv vyvíjali psychický tlak. Jedného po druhom vypočúvali celé dni. Potom nás naložili na nákladné autá a do vagónov a

vyviezli do pohraničných oblastí Čiech a Moravy. Tam pracovali kňazi za zlých podmienok. Vydávali hnoj, pracovali ako závozníci, šoféri, skladníci, sústružníci, pastieri kráv a oviec. Niektorí na to zdravotne doplatili.

Medzi prvými bol internovaný prešovský kaplán, katechéta Mikuláš Kapišinský. Nikto ho nevyočul, nikto s ním nejednal. Neznámi muži ho vyzvali, aby nasadol do auta. Odviezli ho do Podolinca (či Hlohovca?). Niekoľko mesiacov pracoval ako štrkáč na ceste. Potom bol s rodinou vyvezený do Starých Nechatíc pri Hradci Králové, kde pracoval na štátnom majetku ako krmáčik ošípaných. V roku 1957 sa mohol vrátiť na Slovensko, ale nie do oblasti, kde žili gréckokatolíci. Až do svojej smrti v roku 1961 pracoval v pekárni vo Zvolene.“

Na inom mieste autor publikácie v súvisení s procesmi s predstaviteľmi jednotlivých radov bližšie zoznamuje aj so súdnym pojednaním s profesorom filozofie, dogmatiky a východnej teológie na Bohosloveckom učilišti redemptoristov v Obořišti, ThDr. Jánom Mastiliakom, ktorý z odsúdených kňazov dostal trest najvyšší — doživotný.

Je zaujímavé, ako pravoslávna cirkev riešila otázku nedostatku svojich kňazov. V publikácii čítame:

„Vysokoškolské bohoslovecké štúdium nahradili niekoľkomesačnými kurzami pre budúcich kňazov. Kurzom predchádzal nábor so sľubmi, ktoré so skutočným povolaním ku kňazstvu mali sotva niečo spoločného. Pri prijímaní do „seminára“ sa na vieru, život a predchádzajúce vzdelanie málo prihliadalo. Na kňazov boli potom vysvätení muži i bez stredoškolského vzdelania, nábožensky ľahostajní, nezriedka komunisti, ktorým to strana uľožila ako stranícku úlohu.“

A čo povedať na záver?

Aj dejiny gréckokatolíkov v Česko-Slovensku dosvedčujú to známe — Boh dopustí, ale neopustí. Dnes gréckokatolícki kňazi opäť vykonávajú svoju kňazskú službu. A my — veriaci — budme vďační Všemohúcemu, že patríme do tej sv. Cirkvi, ktorej príslušníci staršej generácie nezradili svoju vieru a i napriek veľkým náporom v skúškach s Božou pomocou dobre obstáli. Kiežby našmu pokoleniu dal Pán dostatok síl, aby sme splnili svoje poslanie — zachovať a zveľadiť dedičstvo otcov.

(nir)

Prejavy duchovnej obnovy v našej eparchii

(Dokončenie z 13. strany)

duchovnej obnovy od 8. 12. 1991 V deň nádherného Mariánskeho sviatku tu veriaci privítali obraz Klokočovskej Panny Márie, v prítomnosti ktorého mohli zotrvať do 15. 12. 1991.

Obec Drienov má 1844 obyvateľov a pri poslednom sčítaní ku gréckokatolíckemu obradu sa hlásia 249 veriaci, čo je 13,5 %. Chrám postavený v roku 1902 bol úplne obnovený v rokoch 1990—1991 vo vlastnej réžii. Iniciátorom obnovy a organizátorom prác bol bývalý správca o. Jozef Kellö. Účinne mu v tom pomáhal celý kurátorský zbor, na čele s pánom Feckom. Pri stavebných prácach sa najviac osvedčil pán Pavol Sabol. A tak o. biskup msgr. Ján Hirka mohol obnovený chrám posvätiť 29. 9. 1991.

Návšteva obrazu Klokočovskej Panny Márie veľmi prispela k duchovnej obnove veriacich. Homíliami v rámci bohoslužieb, ako aj konaním pobožností, prispeli duchovní otcovia okolitých farností o.

Gabriel Juruš, správca rím. kat. farnosti Drienov, o. Ján Smolnický, správca gr. kat. farnosti Kráľovce a o. Jozef Voskár, archi-vár gr. kat. biskupského úradu. Po celý týždeň sa konali celodenné poklony veriacich. Duchovný život obcí sa dá často rozpoznať podľa aktivity mládeže, veriacich. A v tejto súvislosti chceme vyzdvihnúť činnosť dvoch speváckych súborov tejto farnosti a to mládežnícky a miešaný štvorhlasový zbor zameraný na cirkevno-liturgický spev pre slávnostný ráz bohoslužieb, ktorého dirigentom je pán Štafiunk.

Nielen ich spev, ale aj ovocie týždňa duchovnej obnovy je krásnym prejavom srdca, ktoré dúfajúc v Pána sú neustále napojené na prameň Jeho lásky.

Milí čitatelia, boli by sme radi, keby ste sa s dojmami, zážitkami i predsavzatiami, ktoré vo Vás vzkličili pred obrazom Klokočovskej Panny Márie, podelili s nami prostredníctvom Slova a napísali nám.

A. MESÁROŠ

NOVÝ HROB

Svoju šľachetnú dušu Stvoriteľovi odovzdal vo veku nedožitých 84 rokov a v 60. roku kňazstva o. Michal Čarný, t. arcidekan.

Zosnulý sa narodil 24. októbra 1908. Na kňaza bol vysvätený 31. júla 1932. Dlhé roky pôsobil vo Veľatoch, okres Trebišov. Zomrel v Bratislave.

Pochoval ho o. biskup Mons. Ján Hirka 16. januára t. r. vo Veľatoch. rozlúčil sa s ním o. Pavol Dancák z Nového Ruskova.

Vičnaja jemu pamjať.

Spolok sv. Cyrila a Metoda

NAŠI JUBILANTI

Vo februári t. r. sa okrúhleho výročia dožívajú tito naši členovia:

50 ROKOV — **Michal Babic** z Nižnej Rybnice a **Jozefína Vasilčíková** z Nacinej Vsi.

60 ROKOV — **Anna Bajzová** z Kráľovského Chlmca, **Mária Džuková** z Jastrabia nad Topľou, **Mikuláš Jenčík** zo Sečoviec, **Žofia Semanová** z Michaloviec, **Juliana Jurová** zo Zbudze, **Juliana Tomková** z Hrane a **Alžbeta Petrovčíková** z Horne.

70 ROKOV — **Anna Trličová** z Bunkoviec.

80 ROKOV — **Juraj Matejovský** z Fulianky.

Všetkým jubilantom vyprosujeme hojnosť Božích milostí na Mnoho rokov, šťastných rokov.

PANI HELENA RUDIŠINOVÁ z Radvane nad Laborcom sa v septembri minulého roka dožila vzácneho životného jubilea — 95 rokov. I pri svojom vysokom veku preukázala veľkú lásku k východnému obradu a našim učiteľom sv. Cyrilovi a Metodovi a rozhodla sa vstúpiť do radov našich členov. Pozdravujeme našu najstaršiu členku a prosíme nášho Pána, aby jej udelil všetky potrebné milosti.

PROSÍME VŠETKÝCH NAŠICH ČLENOV, aby nám vo vlastnom záujme včas oznámili každú zmenu svojej adresy. Súčasne prosíme najbližších, aby ústrediu dočasne oznámili úmrtie každého nášho člena.

Spolok sv. Cyrila a Metoda
Hollého 2, 071 01 Michalovce
tel. 0646/240 92

O. ŠTEFAN ŠMÁLIK (1908—1991)

Spišský biskup Mons. František Tondra pochoval na Štedrý deň 1991 v Tvrdošíne za účasti veľkého počtu kňazov a veriacich profesora o. Štefana Šmálik. Jeho smrťou

skončil opäť jeden vzácny kňazský život, odišla na večnosť kmeťovská postava vzácneho človeka, bádateľa na poli cirkevných i národných dejín, veľkého priateľa našej miestnej východnej cirkvi, priekopníka ekumenizmu, iniciátora katakombového teologického štúdia na začiatku 50. rokov, neúnavného duchovného poradcu, obľúbeného profesora náboženstva a správcu viacerých farností.

Profesor o. Štefan Šmálik sa narodil 17. decembra 1908 v Šuňave, o. Poprad v početnej roľníckej rodine, ktorá sa neskôr presťahovala do Smižian. Gymnaziálne štúdiá začal v Levoči, pokračoval v Sp. Novej Vsi a zakončil v Dijone vo Francúzsku v roku 1929. Dokonalé ovládanie francúzskeho jazyka popri latinčine, ruštine a nemčine a pomerne dobre i v maďarčine, predurčili jeho záujem o pramenné materiály. Jeho osobná knižnica je bohatá najmä na francúzsku teologickú literatúru. Potom študoval teológiu v Spišskej Kapitule. Po kňazskej vysviacke v roku 1934 pôsobil ako kaplán v Tvrdošíne a Lipt. Mikuláši, v rokoch 1938—46 bol správcom farnosti v Hybiach, potom pôsobil ako profesor náboženstva v Bratislave a začal študovať dejiny a ruský jazyk na tamojšej Filozofickej fakulte. V septembri 1951 bol však zaistený a v apríli 1954 odsúdený na 13 rokov väzenia. Odtiaľ sa vrátil po 11 rokoch

ŠTEDRÉ SRDZIA

Na podporu Spolku sv. Cyrila a Metoda prispeli:
Anna Bajzová, Kráľovský Chlmec 100 Kčs; **Mária Čizmáriková**, Michal Hakoš, Lesné 2000 Kčs; Členovia Spolku sv. Cyrila a Metoda, **Dačov** 100 Kčs; **Rodina Daniščáková**, Giraltovec 300 Kčs; **Mária Danková**, Koňuš 400 Kčs; **Gréckokatolícky farský úrad**, Hrabovec 250 Kčs; **O. Petr Helisek**, Valtice 750 Kčs; **Ing. Juraj Hospodár**, Trebišov 400 Kčs; **MUDr. Mária Kvetanová**, Bratislava 150 Kčs; **Helena Mikitová**, Košice 150 Kčs; **Imrich Poprik**, Pozdišovce 100 Kčs; **Spoločnosť kňazov-robotníkov**, Košice 750 Kčs; **Demeter Stanko**, Humenné 100 Kčs; **O. ThDr. Štefan Ujhelyi**, Bratislava 400 Kčs; **Ladislav Žihal**, Košice 100 Kčs.

Za vaše dary ďakujeme. Pán Boh zaplať!

☐ **KEĎ ČÍTATE TOTO ČÍSLO SLOVA**, každý z vás — členov Spolku sv. Cyrila a Metoda — má už mať na stole členskú podielovú knihu za rok 1991 — Gréckokatolícky kalendár 1992. Väčšiu časť kalendárov pre našich členov sme posielali priamo na adresu, ostatní si ich mohli vyzdvihnúť na farských úradoch. Ak doteraz niektorý náš člen nedostal kalendár, nech sa ihneď obráti na naše ústredie. Pripomínáme, že kalendáre sme distribuovali ihneď po ich prevzatí z Duklianskych tlačiarň, š. p., v Prešove. Pri ich distribúcii veľmi ochotne okrem iných pomáhal aj vysokoškôľák Juraj Matí z Košíc, ktorému aj na tomto mieste vyjadrujeme naše poďakovanie.

☐ **DARY NA SPOLOK SV. CYRILA A METODA** posielajte poštovou poukážkou vzor „A“ — zelená — na účet SŠTSP Michalovce, číslo účtu 124240—559. Mená darcov budeme postupne zverejňovať v Slove. Vaším štedrým srdciam vopred ďakujeme.

☐ **VŠETKÝM NAŠIM DUCHOVNÝM OTCOM** — členom spolku — budeme veľmi povďační, ak za členov spolku obetujú každý rok jednu sv. liturgiu a to v niektorý zo sviatkov sv. Cyrila a Metoda, ktoré v cirkevnom roku pripadajú na tieto dni:

14. február — spomienka smrti sv. Cyrila a v celej katolíckej Cirkvi v Európe sviatok spolupatrónov Európy
6. apríl — pamiatka smrti sv. Metoda
11. máj — sviatok svätých slovanských učiteľov vo východnej cirkvi
5. júl — hlavný sviatok sv. Cyrila a Metoda v cirkevnom roku, štátny sviatok ČSFR.

Každú na tento cieľ obetovanú sv. liturgiu oznámte včas spolkovému ústrediu. Za vyprosovanie duchovných dobier pre našich členov vyslovujeme úprimné Pán Boh zaplať!

a pracoval ako robotník v Sp. Novej Vsi. Po roku 1965 pôsobil ako kaplán v Sp. Podhradí, neskôr bol správcom farnosti v Lipt. Trnenci a v Tvrdošíne a od roku 1983 v Oravskom Bielom Potoku, kde aj zomrel 21. decembra 1991.

Prebádať a zhodnotiť jeho podiel a prínos pre dejiny Cirkvi na Slovensku bude potrebné dôkladnejšie a na inom mieste. Jeho Dejiny v 49 pokoleniach vychádzali v samizdate. Ukončená je i štúdia Štyridsať rokov putovania po púšti. Práve uzrel svetlo sveta jeho preklad z francúzštiny Zvolil som si Boha, ktorého obsah je životopisom parížskeho arcibiskupa kardinála Jeana Lustigera.

Pre mimoriadne vrelý vzťah o. Štefana Šmálik k nášmu východnému obradu, k otcovi biskupovi Mons. Jánovi Hirkovi a k mnohým našim kňazom ako výraz dôvery a vďaka za historické štúdie týkajúce sa života našich veriacich najmä na Spiši — uverejňované v našej tlači — mu náš otec biskup dal fakultu slúžiť eucharistickú obeť aj v našom obrade, čo si zosnulý vysoko vážil.

O. Štefan Šmálik sa medzi prvými prihlasil aj do nášho Spolku sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach.

Nech odpočiva v pokoji. Večná mu pamiatka.

Marián SKALA

SPOMÍNAME . . .

28. januára t. r. uplynulo 20 rokov od smrti o. Jána ĐURKÁNA, CSsR — obľúbeného ľudového kazateľa a redaktora nie menej obľúbeného časopisu Misionár.

O. Ján Đurkán, CSsR, sa narodil 27. septembra 1912 v Klenove, okr. Prešov. Po absolvovaní stredoškolských štúdií sa rozhodol pre duchovný stav a stal sa synom sv. Alfonza. Na kňaza bol vysvätený v roku 1939. Po likvidácii Kláštora otcov redemptoristov 13. apríla 1950 bol súdený a odsúdený na dva roky väzenia a potom 16 rokov žil pod policajným dozorom a pracoval v robotníckom povolani.

Po roku 1968 sa stal predsedom slovenskej sekcie diecéznej liturgickej komisie a správcom farnosti v Ďačove, neskôr v Malých Zálužiciach, kde aj zomrel. Jeho telesné pozostatky odpočívajú na michalovskom cintoríne vedľa kňazského spolubrata o. Metoda Trčku, CSsR.

Štúdium teológie

O štúdiu na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte v Prešove, ktorá je jednou zo siedmich fakúlt Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, podávame pre školský rok 1992/93 denného štúdia tieto informácie:

Študijný odbor a forma štúdia: všeobecná katolícka teológia — úplné štúdium 5 rokov.

Predmety prijímacej skúšky: gymnaziálne učivo zo slovenského (českého) jazyka, všeobecná a cirkevné dejiny, základné náboženské vedomosti.

Forma prijímacej skúšky: písomná a ústna.

Požadované jazykové znalosti: cudzie jazyky nie sú predmetom prijímacej skúšky, avšak štúdium je náročné na jazykovú spôsobilosť v latinčine, gréčtine, hebrejčine, starosloviencine a západných jazykoch.

Priznávaný titul: „magister“.

Možnosť uplatnenia po štúdiu: Absolvent sa môže uplatniť ako kňaz v duchovnej správe, katechéta, profesor náboženstva alebo pracovník v štruktúrach Cirkvi a v charitatívnych ústavoch. Predmety štátnej skúšky: kresťanská filozofia, cirkevné dejiny, cirkevné právo, teológia základná, dogmatická, morálna, pastorálna, jazyk latinský, grécky, hebrejský a starosloviensky, pedagogika, veda o liturgii.

Termín podania prihlášky na štúdium: do 31. marca 1992 na dekanát fakulty.

Poznámka: Pre kandidátov kňazstva je potrebné osobitné doporučenie správcu farnosti, ktorý dotyčného pozná.

Kontaktné číslo telefónu študijného oddelenia: 091/254 20

Adresa dekanátu: Sládkovičova ul. 23, 080 01 Prešov

Inzercie v Slove

predovšetkým plošné, pre organizácie
a podnikateľov
už začíname uverejňovať

Dodáme
kvalitné lisované uhlie
do kadidiel

cirkevným predajníam i všetkým záujemcom.
Helena Hol'ánová, Hukovice 110
742 53 Nový Jičín

Zn.: Zašlem na dobierku, najmenej 10 ks za 50 Kčs.

Z LISTOV ČITATEĽOV

Uverejňujeme čitateľský ohlas na knihu o. Františka Dancáka SLOVA NAŠEJ MATKY.

— Vaša kniha vniesla do môjho vnútra čosi nové. Pokoj a dôveru. Tak sa mi páčila, že som ju prečítala „na dúšok“, ale budem sa k nej vracaať. Páčia sa mi hlavne poetické úvahy, napr. „svedčia o tom chrámy, sochy, obrazy, ktoré sú ako „litanie z kameňa“ rozhodené po celom zemskom povrchu. Pri čítaní knihy som pochopila, že je to viac ako útecha, sú to SLOVA NAŠEJ MATKY, ktoré boli adresované mne.

V. KLENKOVÁ, Žilina

— Od detstva je mojim koníčkom čítanie literatúry a najmä literatúry náboženskej. A musím sa Vám opravdivo priznať, že som sa ešte v živote s takým článkom nestretol, ako v 11. čísle 1991 nášho časopisu. Ide o článok „Dedičstvo otcov . . .“ pod ktorým je podpísaný o. dr. Jozef Voskár. Už som tento článok čítal najmenej päťkrát a dovoľujem si povedať, že tento článok bol diktovaný Duchom Svätým — Duchom Pravdy.

M. BODNÁR, Helcmanovce

□ EŠTE STÁLE DOSTÁVAME INFORMÁCIE o predvianočnej a vianočnej aktivite našich mladých veriacich. Mladí gréckokatolíci vo Svidníku pripravili vianočnú akadémiu, na ktorej okrem iného zazneli koledy z ich regiónu. Vianočné bohoslužby v Šarišskom Štiavniku spestril detský zbor pod vedením učiteľky Bieloruskej.

Po 40 rokoch obnovili gréckokatolíci — Rusíni v obci Čabiny tradíciu vianočnej koledy. Desať chlapcov v symbolickom oblečení navštívilo všetky gréckokatolícke rodiny. Svojimi peknými spevmi ich potešili a spríjemnili sviatočnú pohodu v obci. Veľkú zásluhu na uskutočnení koledy mal miestny duchovný o. Polypart Š. Jacoš a kurátor Michal Moroz.

(a.k.)

Odporúčame vám

investičné privatizačné fondy, ktoré založili kresťania inšpirovaní encyklikami Svätého Otca Jána Pavla II.

NOVÁ SPOLOČNOSŤ, a. s., Košice IČO 17084555
PRO POPULO (Pre ľud), a. s., Poprad IČO 17084725
PROSPERITA, a. s., Košice IČO 17085900

SLOVO

— dvojtýždenník gréckokatolíckov v ČSFR. Vydáva Spolok sv. Vojtecha v Trnave. Vedúci redaktor: Blažej Krasnovský. Redaktori: Katarína Mal'učká, Anton Mesároš. Redakcia: 080 01 Prešov, Hlavná 1. Tlačia: Duklianske tlačiarne, š. p., Prešov. Grafická úprava a technické zabezpečenie: Neupress. Uzávierka časopisu je tri týždne pred vydaním čísla. Celoročné predplatné 96 Kčs, polročné 48 Kčs. Cena jednotlivých výtlačkov 4 Kčs. Indexné číslo 496 18.